

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.

Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Az ülészek végén.

Negyedfél hónapi szorgalmas ülészek után, pihenőre tért Magyarország törvényhozó testülete.

A legutolsó három-éves ciklus jelenleg folyó középső esztendeje igen termékeny volt munkában és alkotásban. Édes mindnyájunkra fontos, amit az ország konyháján főznek; mert nekünk, polgároknak, kell azt megemésztünk. Tehát csak magunkról és jövőnkéről gondoskodunk, ha a törvényhozó testület munkáját elméledő figyelemmel kísérjük.

A mostani ülészek alatt mennyiségre nézve tömérdek, minőségre nézve az utolsó község-házig elhatólag fontos, és részben korszakot alkotó javaslatokat emelt a képviselőház törvényezőre. Másfél hónapig a folyó év költségvetését tárgyalta s hosszú viták után, megadta reá vonatkozólag a kormánynak az appropriációt, vagyis a felhatalmazást ezen elfogadott költségvetés alkalmazására. A delegacionális tárgyalások után elvégezte az ötéves mandátumról, a megyék rendezéséről, a községekről, a fegyelmi eljárásról szóló törvényjavaslatokat. A pénzügyi közigazgatási bíróság munkaeje szaporított, számos vicinális vasútra engedély adatott.

Hasonlóan nagy volt a tevékenység a Ház bizottságaiban; ugyanis elő van készítve tárgyalásra a népfölkelési törvény, a telekkönyvek szabályozása, egy tömeg zárszámadás; sőt a Horvátországgal való békés együttmaradás módzatai is bőségesen megbeszéltek.

Ezen középponti eszmékből minden alkalommal egy-egy olyan vita ágazott ki, amely részint az országnak újabb szükségleteit s így a jövő munka-programját tárta fel; részint pedig hatásos és termékeny fölvilágosítást adott a töprenkedő közvéleménynek. Mint ilyen fontosabb kiágazások említhetők: a r. k. alsó papság jobb javadalmazása, a szegény református és evangélikus községek hathatósabb állami segítyezése; a katolikus autonomia összekuszáltan sutba dobott szálainak újabb rendezgetése; végül ismételt és több ízben a nemzetiségi kérdés.

Egyoldalulag okoskodik, aki azt hiszi, hogy az ilyen kitérések — megannyi epizódok a kormány előterjesztéseinek nagy époszában, — pusztán időrabló céltalan szószaporítások. Valamint a kellő helyen, arányos mértékkel beszótt epizódok nem ártanak, sőt üdítőleg használnak az éposz egységének: éppen úgy csak emelik a közállapotok ismeretét és a bajok javításának módját az illetén eszmei kitérések.

És e részben nálunk az ellenzék bokros érdemeit lehetetlen el nem ismerni. A magyar parlamenti ellenzék igen sokszor a kötelesség és erény túlzásának hibáiba esik az által, hogy a hazafias aggályokat nagyítja s a jelent folyton sötétebb színben látja, mint akár ellenségeink. Midőn tehát bíráló és ellenőrző jogát elismerjük s annak teljesítésében való buzgalmát megdicsérik: méltányosan elvárhatjuk, hogy az alkotmányos többségtől nézeteik s érveik mérlegetésénél többet ők se követeljenek s az övékkel ellentétes megállapodásaikból ne akarjanak elvtelenséget, cinizmust vagy merevséget kiolvasni.

Ezen körülirt buzgalomhoz arányos a végzett munka komolysága.

A legutóbb tárgyalta hároméves javaslat minden esetre messze kiható nyomokat fog hagyni a magyar adminisztráció, illetőleg a magyar állam teljes kiépítésének nagy művében.

Sikerei felől természetesen minden párt a maga szemüvegén látja a jövődőt, egyik talán rózsásabbnak, a másik feketébbnek, mint ahogy majd a kéréllhetlen valóság igazolni fogja. Ha azonban visszaemlékezünk az ellene intézett támadások keresztüzében elpatogatott kárta-

csokra: minden esetre különösen fogja meglepni a nyugodt szemlélőt, hogy egyik ellenzéki oldal az állami érdekek háttérbe szorítását, a másik a kormány mindenhatóságának megállapítását kontemplálta benne.

Ilyen ellentétes ítéletek a legalkalmasabbak arra, hogy minden higgadt emberrel közösen kerestessék az igazságot — egy kompromisszumban, mely szerint az új törvény nem egyéb, mint állami közigazgatással kombinált autonómiai rendszer.

És ezt, ha pártbeli álláspontunkat a viszonyok higgadt méltatásának alárendeljük, csak helyeselni lehet; sőt az ország helyzete egyedül erre a konkluzióra szorítja a logikus fejet.

Ugyanis abban, hogy a közigazgatás előbbi anachronizmusai immár tarthatatlanok, egyetértett minden politikai pártnyalat. Viszont abban, hogy tisztán választási és kizárólag autonómiai eszközökkel lehet-e az elavult alkotmányt kitartározni, avagy meg kell-e már most tenni az állami adminisztráció nagy lépését: nemcsak hogy a parlament vezérelemei nem voltak egyetemes nézetben, hanem még a legkompaktabb pártok egyesei, sőt maga a fegyelméről híres szabadelvű párt is nézeteltéréseket mutatott.

Eppen ilyen ingatag ideákat kölportált az időszaki sajtó, úgy hogy minden organuma, a cikkírók vagy sugalmazó pártok szerint más-más oldalról fogta fel a dolgot; a sajtóban legalább ugyanannyi érv és cikk jelent meg a választás, mint a kinevezés mellett s ellen.

De hogy a patak helyett magát a forrást nevezzük meg, valóban oly változékony, oly ingatag, oly elhatározatlan még magának a nemzet közvéleményének ítélete is, hogy az autonómikus vagy állami adminisztráció híveinek számát bátran egyformára teheti; éppen egyenlők az ellene s mellette szóló tekintélyek, érvek, lelkesedések. A domináló férfimenzedék, kivált a vármegye emlíni nagyra nőtt öregebb urak, a hagyomány szentsége nevében kiátkozták az országgal egykoru intézmény támadóit, bennük a szabadság templomának lerombolót, a hatalom uszályhordozót, a nemzeti géniusz félreismerőt ócsárolták s kárhoztatták.

A másik fél, élén a tapasztalat hajótörőttjeivel, a változott viszonyok méltatóival, az ódiságok lomtárának selejtezését, a modern magyar állam követelményeinek teljesítését sürgette.

A kormány a közepén — rendes helyén — kereste az igazságot, az állami közigazgatással kombinált önkormányzati rendszerben.

Ez új törvény sikereit még a jövő föllebenthetlen fátyola rejti előlünk. De kivált hazánk poliglott elemei között nem tagadhatja az állami hatalom erősítésének szükségét senki, aki meggondolja, hogy a fejletlenség és szabadság nem ikerfogalom, sőt hogy az igazi liberalizmusnak éppen az anarkhia a legveszedelmesebb ellensége. Nem tagadhatja ezt senki, aki e földön él s boldogul és hazájának ezeréves történelméből megtanulta, hogy a magyar fajnak hegemoniája, ezen föld állandó szabad virágzásának az egyetlen talizmánja.

Avagy van-e oka másnak, mint az állam-sértő üzemek hóseinek, rettegnie a kiterjesztett főispáni hatáskörtől? Fölösleges-e, hogy végre a kormányhatalom megbizottja rögtön csirájukban nyomára jöhet minden hazaellenes intrikának s a merénylőkkel az állam teljes szigorát éreztetheti?

Az sem lehet kétséges, hogy a kinevezés által az alsóbbfokú tisztviselők karában úgy képesség, mint munkakedv dolgában előnyös változás álland be. Hiszen tudjuk, hogy nem a nagyok, hanem éppen a kisebbek állásánál ártott legtöbbet a szakértelemre legkevésbé figyelő választási rendszer!

A megyei adminisztrációban eddig is haszonnal praktizált virilis intézménynek egy biz-

tos jó oldala lesz; az, hogy ez által az értelmi és vagyoni tőke, tehát a szabad haladás és békes rend legfőbb két keze, fokozottabb befolyást fog gyakorolni a község ügyeire.

Másrészt ennek párhuzamul a kinevezendő rendőrkapitány a rendezett tanácsú városokban függetlenül szolgálhat a törvények rendelkezéseinek azokkal szemben is, akik eddig feszélyezték, mert ők választották.

A községi jegyzők kandidálásának a szolgabíróra eső joga, ennek vállaira ugyan nehéz diskrecionális terhet mér, de a községekben bizonyára meg fog ritkulni a választások kapcsában néha évekig elhúzódott csendes, vagy zajos gerillaharc, melyben nemcsak a küszködő felek, hanem a község közérdekői is vérzetek, ha el nem vérzetek.

Ezen látszólagos jogvesztésnél sokkal többet ér azon nyereség, melyet a község részére a fegyelmi eljárásnak kodifikációja kínál; mert a kötelességmulasztó vagy megfélekezett tisztviselőt drákóilag sújtja és eltávolítását rövid, törvényes úton lehetővé teszi.

Ezentul nem lesz kénytelen egy község, fegyelmileg elbocsátható tisztviselőjét túrni évekig csak azért, mert a vizsgálat során felmerült kriminális adatok a bírói eljárás lassúsága folytán a fegyelmi elbánást tartóztatják.

Addig is tehát, míg az idő, a legmegbízhatóbb kritikus, reá üti az új alkotásokra, becsük bélyegét, elégedjünk meg annak önértékes konstataciójával, hogy a történelmi fejlemények s a jelen szükségletei alapján oly adminisztracionális reformot teremtett törvényhozásunk, illetőleg annak többsége, mely az állami befolyást fejleszti, a közigazgatásba több fegyelmet s ellenőrzést önt, a személyváltoztatások tényét pedig lehetőleg oly kezekbe fekteti, melyek értelmi s vagyoni fölényükkel legbiztosabb szabályozói a meggondolt haladásnak, hivatott őrei a magyar állam megizmosodásának.

A bácskai levéltárakról.

A kutató történészre nézve nem lehet nagyobb akadályt képzelni, mint a milyen a községi és városi levéltárak rendezetlensége. A megyéinkbeli szab. kir. városok még csak fordítottak a multban s fordítanak a jelenben is némi gondot a levéltárak rendezésére, de a községek tekintetben úgyszólván semmit sem tesznek. Pedig tudniok kellene a községeknek, hogy elég nagy baj már a helyi történetirodalom szempontjából az is, hogy ősi irataink, régi aktákat magában foglaló levéltáraink sehohol nincsenek, mert egyetlen város és egyetlen község sem képes a XVIII-ik század elejénél előbb datált oklevelet, vagy iratot felmutatni.

A magyar történelmi társulat kongresszusáról szóló s a mult ősszel közrebocsátott iratok között a Bács-Bodrogh vármegyében létező szab. kir. városok levéltáiról is találunk némi adatokat, azokat t. i., melyeket e lap egyik dolgozó társa nem rég ugyane helyen fel is említett. Látjuk abból, hogy Zombor, Ujvidék, Szabadka és Baja, valamint a vármegye mily iratokat képes produkálni, s látjuk egyszersmind azt is, hogy a vármegye és a városok levéltárai mennyire szegények más vármegyék és más városok hasonló jellegű gyűjteményei mellett. E szegénységnek okai mindenki által ismervék, mert tudjuk, hogy vármegyénk városai és községei felett vészterhes századok viharzottak el.

De a megyéinkbeli szab. kir. városok levéltár ügye a fentebb érintett kimutatások szerint mégis sokkal jobban áll, mint a községeké; mert ha e levéltárak hiányosak és szegények is, mégis legalább látjuk e hiányt s legalább tisztában vagyunk a gyűjtemények tartalmával. Ezzel szemben a községek levéltár ügye úgy áll, hogy azoknak még csak állagát sem ismerjük. A községek levéltáiról

hivatalos adatokat sem a felettes hatóság, sem pedig magán egyének nem gyűjtöttek, s így megbízható információval ez ügyben senki sem bír szolgáltni.

És ha manapság akár a megyei alispáni hivatal, akár pedig valamely privát egyén megkeresné a községek előljáróit, hogy levéltárról adnának megbízható és minden tekintetben alapos felvilágosítást, e megkeresés bizonyára eredménytelen lenne. Eredménytelen pedig azért, mert a községek előljárói maguk sem tudják, miből áll levéltáruk s mert a rendezetlenség folytán hetekig tartó szemle után sem bírnák az iratokat pontosan átnézni.

Ha tehát azt akarnók, hogy úgy az általános rend s a törvény követelte szabályszerűség, valamint a bácsmezei helyi történet érdekében tegyünk valamit a levéltárak ügye körül, úgy első sorban a községi levéltárak rendezésén kellene a dolgot kezdeni. A rendezésre a községek önmaguk jóakaratóból természetesen nem lesznek hajlandók, mert a munka szakértelmet s — a mi a fő — nagy fáradságot igényel; de a felettes hatóság rendelkezésére talán mégis tennének valamit.

Ha azután a községi levéltárak némileg rendezve volnának, lehetne hivatalos adatokat gyűjteni e levéltárak állagáról is épp úgy, mint az országos statisztikai hivatal gyűjtött a vármegyék és a szab. kir. városok iratgyűjteményeiről. Ki lehetne mutatni azután minden egyes községről, hogy melyik mily régi iratokat mutatathat fel, mennyi irata van s miféle iratok azok. E tájékoztató adatokra nemcsak a történetbúvárnak, hanem mindazon egyéneknek szüksége van, ki a levéltárak ügye iránt csak kevésbé is érdeklődik.

Nézetünk szerint azonban nem elég — ez ügyben épp úgy, mint más ügyekben — szavainkat egyszerűen felelni s a dolog hasznos vagy szükséges voltát bizonyítani; hanem rá kell mutatni azon eszközre és módokra is, a melynek útján az ügy érdekében valami tehető, valami megvalósítható lenne. A levéltárak ügye vármegyénkben önmagától, még ha száz hasábot írunk is tele az ide vonatkozó nézetekkel, soha egy lépéssel sem fog előbbre vitetni, ha csak valami módot nem keresünk a cél elérésére s hacsak e mód a megvalósulás stádiumába nem jut.

Ezt tudva nem tehetünk mást, minthogy a községi levéltárak rendezésének ügyében a következő indítványunkat adjuk elő: Keresse meg a megyei történelmi társulat a megyei alispáni hivatalt aziránt, hogy az alispáni hivatal, mint felettes hatóság, rendelje el a községek levéltárainak összeszedését és lajstromozását. Ha ez meg lesz, úgy vegye kezébe az ügyet a tört. társulat és szedje össze akár az alispáni hivatal, akár közvetlenül a községek előljárósága útján a levéltárakra vonatkozó adatokat s a megfelelő publikálás által tegye azokat mindenkinek hozzáférhetővé.

Az ekként összegyűjtött adatok — már a priori ki lehet mondani — nem lesznek valami vigasztalók, mert a legtöbb községnél csak arról fogunk hiteles információt nyerhetni, amit már így is gyanítunk, hogy az iratokban való szegénység óriási. De ami kevés irat itt-ott a padlásokon lappang s ami történetileg mégis mindig becses, arról mégis lesznek hasznavehető adataink. És ez oly vívmány, amely a fáradságot bizvást megérdemli. *Dudás Gyula.*

Hirek.

Főispán urunk öméltségének mai nevénapja alkalmából a testületek és karok tisztelgése, a kereszténység legnagyobb áhitatos napja által indokolt kívánságára, elmarad. Annál szívesebben vesszünk itt nyilvánosan alkalmat a megye és város őszinte tiszteletének s ragaszkodásának tolmácsolására, szívből kívánván, hogy mindnyájunknak becses életét s kormányzatát a Gondviselés minél hosszabbra nyujtsa és állandó sikerekkel tetézzé!

Lapunk legközelebbi száma, a bekövetkező husvétii ünnepek miatt kedden nem jelenik meg, hanem pénteken április hó 30-án fog ismét megjelenni. Kárpótlásul tehát kettős számmal szolgálunk. Előfizetőinknek boldog ünnepeket kíván a szerkesztő is kiadó.

Nagypénteki és husvétii ájtatosságok a zombori róm. kath. templomban. Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és Keresztimáddal; mire a Szentség a szent sírhoz vitetik; ezután bunyevác szent beszéd; délután 3 órakor magyar szent beszéd, melynek végeztével processzió vezetetik a kalváriához, honnét a templomba visszatérve énekelteik a Jeremiás siralma és a „Miserere”; esti 7 órakor a szent sírnál ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vi-

tetik. — Nagyszombaton reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkítélet; 8 órakor tüsszentelés, a husvétii gyertya megáldása dícsénekekkel, azután a próféciák, Keresztüszentelés és minden szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti 1/7 órakor tartatik meg. — Husvét vasárnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étek megáldása; 8 órakor kis-mise és német szent beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bunyevác szent beszéd; 10 órakor ünnepélyes nagymise; délután 4 órakor vespere. — Husvét hétfőn a szokott órákban megtartott szent miséken kívül 1/10 órakor magyar egyházi szónoklat; délután 3 órakor vespere. — Husvét kedden a reggeli 6 órai mise után fog megtartatni a különben sz. Márk napjára előirt búzaszentelési körmenet, mely ez évben — tekintettel a husvétii nagyünnepre — vasárnapon elmarad.

Ismeretes, hogy a városi utolsó közgyűlés három tagú bizottságot menesztett a pénzügyminiszterhez a célból, hogy a decentralizálendő szegedi pénzügyigazgatásból annak idején Zombor is kapjon vagy egy osztályt. A bizottság eljárásában s lefolytatásában tapasztalta, hogy amiről a zombori városatyák oly pontos adatokat tudnak, arról az illetékes pénzügyminiszteriumban az államtitkártól kezdve le a portásig, nincs tudomása senkinek. Szolgáljon ezen felsülés iskolául arra, hogy az efféle kétes bizottság ügyekben egy sürgőnyel vagy levéllel tudakolják meg a kérdés mibenlétét. Inkább öt krajcár egy hiábavaló levélre, mint ötven forint egy céltalan deputációra.

Szabadkán a napokban a nemzeti kaszinóban értekezlet tartott, melyben a budapesti írók és művészek (kik a kis-körösi Petőfi-ünnepélyről utaznak Szabadkára) fogadtatásának módjait állapították meg. A Petőfi-társaság és az írói kör tagjai május 2-án érkeznek Kis-Körösről s a városi hatóság által fogadtatnak. Este hangverseny a színházban, azután ismerkedési estély, végül táncvigalom tartatik. Másnap kirándulás különvonaton Pálcsra, hol a város ad a vendégek tiszteletére nagy ebédet. Az értekezleten az írók és művészek társasága részéről jelen volt Dolinay Gyula s résztvett a program megállapításában. Mamuzsich polgármester, Pertich Mihály, Vargha Károly és Szigethy József elnöke alatt albizottságok alakultak, melyek a vendégek fogadásával és az ünnepélyek rendezésével bízták meg.

Az egyiptomi szembetegség terjedésének megállítására ügyében Tisza Kálmán belügyminiszteri körrendeletet küldött a törvényhatóságokhoz, melyben felhívja őket, hogy évenként, sőt már ebben az évben is, az állítási lajstromokból készítsenek egy névjegyzéket, melybe úgy az egyiptomi szembajosnak, valamint annak a községnek a nevét is be kell írni, a hova az illető új katonává való. Bele kell írni továbbá azt is, hogy az illető gyógyították-e már vagy sem. E lajstromon kívül még egy rovatot kimutatás is készítenél, melyben a talált szembajosok szám szerint és helység szerint összegezve előtüntetve legyenek, valamint az is benne legyen, hogy az illető községből összesen hányan jelentek meg a sorozásnál. Az ekképen összeállított kimutatásokat a sorozás befejezte után annak főlemlítésével kell beküldeni, hogy az említett bajban szenvedőknek talált egyenekre nézve mily hatósági intézkedést tettek. — Ugyane tárgyban a belügyminiszter egy másik körrendeletben felhívja a törvényhatóságokat, hogy a területükön lévő kórházak igazgatóságait figyelmeztessék az egyiptomi szembetegségről szóló s az e hó 5-én életbelépett törvény 1-50 pontjára, mely azt rendeli, hogy bármely kórházban vagy gyógyító-intézetben, vagy a hatóság megbízásából házilag ápoló egyiptomi szembajos vagyontalan egyének ápolási költségei az államkincstár terhére esnek. Végül a miniszter jelentést kíván arról, hogy a törvényhatóság területén mely kórházak vannak úgy berendezve, hogy ott az egyiptomi szembajosokat cél- és szakszerűen ápolják és mely kórház hajlandó egy e célra szolgáló külön osztályt berendezni.

Körrendelet. Bács-Bodrogh megye alispánja következő körrendeletet bocsátotta ki: A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium f. évi április hó 8-án 20224. sz. magas leiratával arról értesít, hogy a szemcsés köthártyalob elterjedésének megállításáról szóló 1886. évi V. törvényeink alapján, egyelőre Szabadkán legközelebb egy, néhány hétre terjedő tanfolyamot szándékozik berendeztetni, melyben mindazon községi-, kör- és hatósági orvosok, kik egyrészt a bajnak előtűnik még ösmertelen volta, másrészt a gyógyításban való jártasság és a kezelés biztossága szempontjából a kellő tájékozást elnyerni, vagy azt felrészíteni óhajtják, a kívánt szakoktatásban részesíttetni fognak. A tanfolyam berendezése és megtartási ideje iránti részletes körülmények tekintetében, a cím pótlólag fog értesíttetni. Ezek előrebocsátása után felhívom címet, hogy mindazon orvosok neveit, kik a tanfolyamban részt venni óhajtanak, de egyszersmind azon helyzetben is vannak, hogy a tanfolyam idejére hivataluktól távol maradhatnak, ide 10 nap alatt jelentse fel. Az orvosok kiképzetése, az illető orvosok esetleg azon község vagy körök feladatát képezi, a melyben ezen orvosok működnek, miért is az abból felmerülő költségek viselése első sorban azokat illeti. Nehogy azonban a pénzügyi kérdés, a kívánt cél elérésében fenakadást képezhesen: az 1886. évi V. t. c. megengedi, hogy egyes esetekben, midőn az, úgy az orvos, mint a község szegénysége szempontjából indokolva van, és a mennyiben azt az illető orvos netán igénybevenni óhajtaná, az államkincstár egy mérsékelt segélyt engedélyezhesen. Felhívom tehát címet, hogy az esetben, ha valamely orvos ezen kedvezményt igénybevenni óhajtaná, nemcsak az illető orvos szegénységét igazolja, de az illető községek költségvetését és zárszámadását is mutassa be, és egyuttal jelentse be azt is, vajjon a tanfolyamra való kirendelés, a községeinek egészségügyi viszonyaira német tekintettel, valóban szükséges-e? Zomborban, 1886. április 18-án. Schmausz Endre, alispán.

A katonák özvegyeinek és árváinak ellátása. Mint a „Katonai Lapok” értesül, a honvédelmi miniszter a népfelkelési törvényjavaslat letárgyalása után egy a katonai özvegyek és árvák ellátásáról szóló törvényjavaslatot szándékozik benyújtani a képviselőháznak.

Árverések. Thursky Mária 15,700 frtra b. ingatl. május 3. Zombor. — Grósz Salamon temerini lakos 1880 frtra b. ingatl. május 2. Ujvidék.

Gőzfürdő vasárnap helyett, a nagy ünnep miatt, szombaton tartatik. Kedden ismét a szokott napirend lép érvénybe.

A rendőrség figyelmébe. Mindenki tudja, hogy a kórház, szegényház és temető — három közintézmény — a Szelence felől egy lélekvesztő szűk fadógon volt csak megközelíthető, mely azonban a mondottak dacára sem a város pénzéből, hanem az ottlakó szítás zsebéből állott fön egy meglehetősen átjáróval együtt. A szítás azonban becsukta a boltot és így szükségtelennek találván a hidat s átjárót, azt, mint magán tulajdonát, fölszedette. Ezen nagyon sokat használt átkelő pontnál egy tökéletes és rendes átjárónak szüksége olyannyira szembetűnő, hogy elégnek tartjuk a rámutatást és erősen hisszük, hogy a többi minél előbb elvégzi a naponkint arrajáró városrosgazda.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter. A vízijogról szóló 1885. évi XXIII. t. c. végrehajtására vonatkozólag 1885. évi december hó 31-én 45689. szám alatt kiadott általános rendelet 31. §-ának kiegészítéséről, valamint a 105. és 109. §-kigazításáról a közmunka- és közlekedésügyi miniszterrel egyetértőleg rendeltem: 1. Ha az engedélyezett vízimű vagy vízhasználat létesítéséhez szolgálatot állampittatott meg, az általános rendelet 22. §-a értelmében kiállítandó engedélyokiratban úgy az uralkodó, mint a szolgáló telek telekkönyvi és helyrajzi számai, nemkülönbön azok tulajdonosának neve pontosan bevezetendő. 2. A vízi szolgálatok telekkönyvi bejegyzése végett az engedélyokiratban kívül az annak kiegészítő részét képező tervrajz és a szolgálalmi összeírás (27. §.) egy-egy eredeti példányban és egy-egy hitelesített másolatban a telekkönyvi hatóságnak megküldendő. 3. A 105. és 109. §. második bekezdésében ezen szavak „átjárók és” tévedésből észszűnve be, e helyett „átereszek és hidak” teendő. A vasúti átjárókra vonatkozó kérdések e szerint nem az alispán, hanem a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartoznak, ellenben a vasúti átereszek és hidak megnagyobbitása, megszüntetése és áthelyezése iránt felmerülő kérdések elsőfokban az alispán illetékessége alá tartoznak. Budapest, 1886. márc. 30-án. Szechenyi s. k.

Dr. Sziklai Soma visszalépett a „Szabadkai Hirlap” szerkesztőségétől és a szerkesztőséget dr. Dominus Simon vette át.

A jogi vizsgarend értelmezése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter szabályrendeletet bocsátott ki a jog- és államtudományi karok tanulmányi és vizsgarendjét meghatározó szabályzat értelmezése tárgyában. Kérdés merült föl ugyanis az iránt, vajjon azon hallgatók, kik a jogtudományi államvizsgát sikerrel letették, az államtudományi államvizsgálaton a magyar közigazgatási jogból vizsgálandók-e? Tekintettel arra, hogy az idézett szabályzat oly esetekre, midőn valaki — már az új vizsga rendszer életbe lépése utáni időben — mindkét államvizsgálatot letenni kívánja, csakugyan nem intézkedik: e szabályzatot magyarázólag a miniszter elrendelendőnek találta, hogy mindazok, kik akár a jogtudományi, akár az államtudományi államvizsgálatot előzőleg már letették, a másik államvizsgálaton a magyar közigazgatási jogból nem kérdezendők. A magyar közigazgatási jog a jogtudományi államvizsgálat tárgyai közt is fő tárgyalván felvéve, itt épp oly behatóan és tüzetesen kérdezendő, mint az államtudományi államvizsgálaton; azon tananyag pedig, mely az államtudományi államvizsgálat tárgyában a közigazgatási joggal kapcsolatban van említve, a jogtudományi államvizsgálatnál ugyis két fő tárgyat alkateszt képezi.

Adakozás. Az erdélyi közművelődési egyesületbe Jakobsits Béla szabadkai virilista 100 forinttal belépett alapító tagnak.

Árverés. Ószbott József 2927 frtra b. ingatl. ápr. 29. Zombor.

Doroszlóról írják: Ujjonnan megválasztott felelős öreink örökösége ideje folyamában még mindedig semmi néven nevezendő kibágas nem volt. De hiszen csak fél esztendőig nem lehet egy község nélkül, hogy benne valami skandalum ne történjék, pláne ahol felelős öreik vannak. Így gondolkozunk a mi öreink. Hát, minek vannak ők? Az az egyhangú séta a hosszú éjszakákon keresztül, az nekik nem elég; rablót nem üzhetnek, nem lehetnek senkire, ha már más nem garabonciáskodik, duhajkodnak ők. Bizonyosság a következő eset: F. hó 18-án A. J. bognár mester, sógorával kiment a földekre megnézni a buzáját, két hó csendesen lefelget a vetésén, 5 letereli őket, végig megy s hazaindul; amint a falu végéhez érnek szitkozódások közben rohan utánuk egyik tisztelt felelős örünk Sz. J., megállítja őket s kergeti vissza a szegény bognárt, hogy azokat a lovakat (mivelhogy az övéi) rögtön hajtsa vissza a vetésre. A jámbor ember (nazarénus) vonakodik, hogy minek is hajtaná ő azokat az ő buzájába? De felelős örünk nem enged, megbuzogányozza botjával s így ösztönzi, de amaz csak nem engedelmeskedik, amire ez még nagyobb dühbe jő s fegyverét szegelte a jámbor mellé, aki rendületlenül állt; az összecsuódt emberek azonban lefegyverezték a fentisztelt felelős örünköt. A halállal fenyegetett már följelentette az esetet az illetékes hatóságnak. Valóban méltányos volna az ilyen duhajkodót mörse szokatni; ha már a lakosság egy kissé lecsillapodott, bár az ilyeneknek vegyék el a kedvét a lélekvesztelő előidézésétől. Mert, mint már egyszer a „Bácskában” említve is volt, amiatt az ismeretes „német-követések” miatt nem a legjobban érezték magukat egymás közellétében a német és a magyar. Most azonban már — hála azoknak, akiket illet — meg van a béke. Nem hangoztatják követeléseiket az illetők; járnak rendesen templomba (mert azon időben távol-léttükkel is tüdőkölték). Egyáltalán minden ismét a régi kerékvágásba zökkent; csak újból ne bolygassák e kényes ügyet, mert félt, hogy akkor lesz harc és háború! Ahogy van most, így van ez rendjén. Elég, ha más bánt bennünket; ne maradjunk még egymás közt is!

Halálozás. Aradon f. hó 18-án Kleiner Ferenc, törekvő kereskedő, doroszlói földink, elhunyt.

Ajánlkozás. Egy érettségiző végzett, adóügyi jártas fiatal ember segítségét ajánlkozik községi jegyző mellé. Bővebb felvilágosítással a kiadóhivatal szolgálna.

A kerületi kulturmérnöki hivatal beosztása. A VIII. ker. kulturmérnöki hivatal működése kiterjed Pest-Pilis-Solt Kis-Kun és J.-N.-Kun-Szolnok megyének a Tápó és Rákospatak vízválasztójától délre és a Duna bal, illetőleg a Tisza jobb partján fekvő részére, Bács-Bodrogh, Torontál, Temes és Krassó-Szörény megyékre. Székhelye Budapest.

Fontos elvi határozat iparügyben. A kassai kereskedelmi és iparkamara felterjesztése folytán a következő fontos elvi jelentőségű határozatot hozta a kir. közgazdasági minisztérium (1886. évi április 10-én 1934. sz. a.) Az otthon hízalt sertéseknek bizonyos időszakokban való leszurása, illetőleg az elként nyert husnak elárúsítása nem képez ipari foglalkozást és az illető jogositva van az így nyert és a saját háztartásában nem szükséges húst bárhol elárúsíthatni, mivel az 1884. XVII. t. c. 50 §-a értelmében élelmi cikkek bárki által bárhol áruba bocsáthatók. — Sertéseknek rendszeres foglalkozásként való leszurása és az így nyert husnak iparszerű elárúsítása a hentes-ipar forgalmát megállapítja és ehhez iparigazolvány szükséges. A ki ily iparral, az 1872. VIII. t. c. hatálya alatt, foglalkoztak, a nélkül, hogy iparigazolvánnyal bírtak volna, iparkihágást követtek el és, ez idő szerint is, ha ezt a ipart folytatják, iparigazolvány váltására kötelezettek. A képzéses igazolására vonatkozólag pedig megjegyeztetik, hogy az önálló iparüzés igazolása egyenértékű a műhelyben szakbavágó munkával töltött idő igazolásával.

Sajtóper. A hadtestparancsnokságnak a „Zombor és Vidéke“ ellen indított sajtóperében a kir. főügyészség dr. Kramolin Victor kir. alügyész rendelte ki közzétételét. Az esküdtszéki tárgyalás május 3-ára van kitűzve.

Hymen. Kármán Achil, módosi kir. telekkönyvi segédvezető, folyó évi május hó 1-én vezetői oltárhoz Falcione Irma kisasszonyt, Falcione Antal polgártársunk kedves leányát.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a zsidó-vallású tanulóknak az irás és rajzolás alól szombat napokon való felmentése tárgyában rendeletet intézett a tankerületi főigazgatókhoz, hogy ezenfelül felterjesztés végett, csak úgy fogadjanak el az egyes tanintézetektől ilyenmű kérvényeket, ha azok hitelt érdemlő rabbinusi és igazgatói nyilatkozattal vannak felszerelve, hogy a folyamodó tanuló atyja valóban oly állást tölt be, mely az 1885. évi 46225. sz. a. kelt rendelet első pontjában határozatik meg, vagy maga a tanuló a rabbipályára való előkészülés céljából, valóban magánoktatásban részesül-e, a rendes hittani órákon kívül? Az igazgatói nyilatkozatnak ki kell terjednie a folyamodó tanuló előbbi iskolai életére is, nevezetesen arra, vajjon igazi vallásos indokból, vagy csak hanyagságból irja felmentését?

Az újvidéki és pancsovai állami selyemfonókba 50 munkásleányt keresnek. Havonként 9—11 frtot, ingyen lakást és ágyneműt kapnak, élelmezésükre azonban maguk tartoznak gondoskodni. Ha mind az 50 leány egy vidékről kerül ki, ez esetben egy odaváló idős nőt is alkalmaznak, aki a munkásoknak főzni fog, mely esetben az élelem havonként 4—5 frtba kerül s 5—6 frtot szépen megtakaríthatnának. A munka nem nehéz, csak kitaró pontos figyelmet igényel s 14—15 éves leányok könnyen elvégezhetik. Egy hónapig gyakorlat után kellő szorgalom mellett fizetésük 14 frtra emeltetik, ha pedig a selyemfontást teljesen elsajátították 18 frtot kapnak.

Szépirodalmi lap. Újvidéki Zsengy Szent (Növilág) címmel április 18-tól szépirodalmi lap jelenik meg szerb nyelven. Varagyanin Arkadia, a szerb polgári leányiskola igazgatója, szerkeszti.

O-Kanizsáról írják: Április 17-én a tóparti 3-ik közben egy ház kigyulladt, a vész színelőnyen megjelent tüzőtök (nálunk minden ember tüzőt) a tetőzet gerendáinak nagy részét megmentették és a tüzet lokalizálták. A leégett ház nem volt biztosítva. — Községünkben 17-én reggel erős dör volt, mely a gyümölcsfák virágait részben tönkretette, délután pedig hatalmas zápor keletkezett jéggel keverve, levervén a még megmaradt virágokat. Ki látott vagy hallott ilyet, dör és jég egy és ugyanazon napon? „Megnehezült az idők viharos járása felettünk.“ r. l.

Menetrend. A személyszállító gőzökök menetrendje 1886. évi március hó 15-től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre és Bécsbe: naponta 9 órakor este. Lefelé: Bezdánból Zimony-Nándorfehérvárra naponta 9 órakor reggel. Bezdánból Orsova és Galicig: szerdán, pénteken és vasárnapon 9 órakor reggel. Bezdánból Titel-Szegedre: szerdán és szombaton 9 órakor reggel. Bezdánban, 1886. március 14-én. Az ügynökség.

Vásárok a megyében május hónapban: Almáson 2-án. — Apatinban 12-én. — Bácsban Fülöp-Jakab napkor. — Bajmokon 25-én. — Csantavéren 1-ét megelőző hétfőn. — Katymáron 16-át követő hétfőn. — Kerujaján 10-én. — Moholyon 30-án. — Nemes-Militicsen 7-én. — Ó Kanizsán 25-én. — Palánkán első hétfőn. — Petrovácon 13-án. — Petrovosszélón 8-ikát megelőző hétfőn. — Szabadkán 16-ikát megelőző vasárnaptól szerdáig. — Temerinben 5-én. — Újvidéken 19-én.

Városv Tivadar helybeli főgymnasiumi tanárt öröm és csapás érte egyszerre. Ugyanis neje iker fiúgyermekkel lepté meg, akik azonban egy nap múlva meghaltak. A temetés csütörtökön reggel 8 órakor egész csendben ment végbe.

Sártómegek. Tisztelettel kérdezzük azoktól, akiket illet: vajjon a sáncból városszerte kihányt szeméttómegek, mint megannyi kolerabacillusok, ott maradnak-e végképen, ahová pár hét előtt kihánytaták, avagy megvárják, míg a tavaszi esők újra vízszaszállítják oda az árokba?

A katonai parancsnokságok figyelme. Egy előkelő ur panaszt küldött be hozzánk, hogy a közkatonák, kivált este, mikor a takarodó közeledik, kíméletlen tolongással törtetnek kaszárnyájuk felé s a járókán közlekedőket, ha utjukból nem térnek

ki, egyszerűen félrelökik. Meg lévén győződve, hogy egyes vitézeknek illetően apró bravurjai a parancsnokságok részéről a legkeményebb megrovásban részesülnek: elégedőnek tartjuk, éppen az ünnepek előtt tisztelettel kérni a közönség nevében, hogy a sétáló katonák az utcai viselkedés dolgában megfelelő figyelemzettel utasítsanak. Egy ügyvéd.

Tyúk miatt halál. Sarnyai János ókanizsai lakos, szállási földműves f. hó 15-én sógorának Nyilas Mihálynak egy tyúkját — mivel az a vetésére ment — agyonütötte; Nyilas Mihályné, Sarnyai Jánosnak néneje, revanche-politikát követve, ugyanezt tette öcsésének tyúkjával. Ebből aztán véres harc és háború keletkezett. Előbb szótvitába elegyedtek, majd tetlegességre került a dolog; Sarnyai János egy ásóval úgy fűbe ütötte néjét, hogy az azonnal lerogyott; erre Nyilasnak fia és veje ásót és kapát ragadva, Sarnyait a sző szoros értelmében agyonverték. Az ezen esetről értesített vizsgálóbíró azonnal megjelent a véres tett színhelyén a tényállás felvételére s a tetteseket elfogatóndó. Az életében igen veszedelmes és házsártos Sarnyait orvosrendőrileg felboncolták és 17-én temették el. Nyilasné a kórházban ápolják, a tettesek pedig a börtönben várják merényletükért méltó büntetésüket.

Járás neve	Az 1886-67-ig kivett újonjainak összege	Az 1886-67-ig kivett újonjainak összege	A honvédség legkisebb galathea részleteinek összege	Felállítás-ellenőrzés	Elmaradtak
Bajai	140	14	25	46	147
Almási	196	20	35	77	219
Apatini	149	15	30	45	81
Zombori	148	15	30	39	129
Hódásági	145	14	29	53	142
Palánkai	148	15	30	31	158
Újvidéki	178	18	37	41	146
Külai	163	16	34	76	93
Topolyai	160	16	29	112	110
Zentai	124	12	21	115	71
O-becsei	149	15	30	141	179
Titeli	53	5	11	36	70
Zsabljai	70	7	14	30	69
Zenta város	73	7	13	79	61
Összesen	1896	189	368	919	1675

Esőfogók. Az utcai esőfogók megcsinálása érdekében a kapitányság dobosó útján erőlyes intézkedéseket tesz. A főbb utcákon immár városszerte készülnek a csatornák s rövid idő múlva már nyakbacsurgás nélkül járhatunk esőben az utcákon.

Sztrájk Zomborban. A helybeli szerb tanítóképző-intézet III. éves férfitanulói egyik tanárunkkal való összekoccanás miatt, napokig elmaradtak az előadásokról s itt akarták hagyni a tanintézetet. Csak az igazgatóság erőlyes föllejtésének sikerült csendre bírni a pulykamérgű sztrájkolókat.

A zombori esperesi kerület papsága szerdán Sztanisicon tartja husvét gyónását.

Gazdasági egyleti választmányi ülés április 22-én. 1. A múlt évi számadás, két ellennyugta bemutatásával, véglegzettné tekintetik s a számvizsgáló bizottság jelentése most már tudomásul véteik, a pénztárosnak a felmentvény megadtatik.

2. Az egylet vagyona készpénzben 917 frt 51 kr.; januártól április mérlege 2556 frt 98 krt mutat.

3. A topolyai verseny ügyében gr. Zichy János úr ömltesa, a verseny elnöke, Karlsbadból 100 frtot ad e célra, a versenyteret uradalmából adja; kinek a választmány kegyes támogatását megköszöni. A jelentkezések igen számosak s így szép siker várható.

A helyi bizottság is megalakult 40 taggal, a helyi környék érdeklődő embereiből.

A zsűri megalakítása az elnökségnek a helyszíni nére hagyatott. A verseny föltételei részletesen meg szabattak.

Az adai földműves iskola nevéndékei a versenyen testületileg vesznek részt.

4. A lódiázás Zomborban június 20-án lesz.

5. A ményvizsgálat a megye egész területén be végezett. Tenyésztésre 317 mén találtat alkalmasnak.

Körrendelet. Bács-Bodrogh megye alispánjától. Egy konkrét eset alkalmából arról szerettem tudomást, miszerint egy községi jegyző a Szerbiából behozott szarvasmarhára általa kiszolgáltatandó marhalevelek kiadása esetén nem járt el szabályszerűen, vagyis egy újabb marhalevél kiadására végett a tulajdonosoktól a szabályszerű szerb marhaleven kívül még egyéb igazolványokat is követelt, mintha pedig a szabályszerűen kiállított szerb marhalevél, új marhalevél kiállításának teljesen elegendő, és egyedül érvényes alapja: minél fogva a további szabályellenes eljárás megszüntetése, ugy az illető feleknek a zaklatástól leendő megóvása tekintetéből felhívom a figyelmet, miszerint az e tekintetben kiadott és 1883. évi október hó 12-én 17679. alisp. sz. a. közölteket hatósága területén a legkiterjedtebb módon tegye ismételtlen közhírré. Zomborban, 1886. április hó 18. Schmausz Endre alispán.

Műkedvelői előadás. Doroszlón a fiatalok legközelebb műkedvelői előadást rendez. Szinre kerül a „Légyott“ című felvonásos vígjáték.

Lamentációk. A szokásos nagyheti lamentációkat szerdán Vojnits Izabella, Fejér Gyula apát és Bragyevaszky Titusz; csütörtökön Lovich Aranka, Staudacher József és Fejér Eulália énekeltek. Ma Tesényi Vilma, Városv László és Vojnits Izabella fog lamentálni.

Arató munkások összeírása. Az aratás alkalmával egyes vidékeken évről-évre mutatózó munkásbiány megszüntetése céljából a földművelési miniszter körlevelet intézett az összes gazdasági előadókhöz, hogy hiteles és pontos adatgyűjtések alapján lehetőleg május hó 1-ig részletes tudósítást terjesztszenek fel hozzá a következő négy pontra nézve: 1. Középes vagy kedvező természetű feltételezve, az aratás, valamint egyéb gazdasági munkálatok közül, idegen vidékbeli munkásokra lesz-e szükség? 2. Ha igen, mintegy hány munkás — férfi vagy nő — mennyi időre számíthat munkára, mikortól meddig és körülbelül minő bérek mellett? 3. Vagy ha ellenkezőleg a vidéken kevés kenyértermésre lévén kilitás, ez és más okból munkásokra lesz-e szükség, mintegy hány férfi, hány nő, mennyi időre és minő feltételek mellett lenne ide-

gen vidékre megnyerhető. Mind a két esetben kéri a miniszter, hogy jelöljék meg azokat a teljesen megbízható egyéneket, közigazgatási tisztviselőket, lelkészeket, elöljárókat s másokat, kik akár a munkásokat kereső gazdáknak, akár a munkát kereső munkásoknak a kellő útbaigazítást nyújtani képesek és hajlandók. A törvényhatóságokat és a gazdasági egyesületeket felhívta a miniszter, hogy az előadók a jelzett adatok összegyűjtésében kellőleg támogassák.

Ma 10 órakor adja ki a város a sikarai korecsmajogot haszonbérbe.

Gyurgyevóra május 31-ig 600 frt fizetésre s szabad lakásra aróvost keresnek.

Zombor városának a katona-orvosi tisztjelöltek számára tett 300 frtos ösztöndíja üresedésben van s elnyerhető. Föltételek a levéltárban.

Bezdánból írják: Igaz ugyan, hogy városunkat a közterheken kívül elváltalt újabb kiadások — regáléváltás — nagyon nyomják; de azért nem szűnik meg komikusnak lenni a mentő szalmaszállhoz való kapkodásnak divatba vett módja. Ugyanis a község elöljárói kiadták legeltetési haszonbérbe az országutakat. Azt már hallottuk, hogy valaki kétszer elad valamit, azt is hallottuk, hogy valaki a szomszédja házára vesz kölcsönt; de azt, hogy egy község az ország utjait adja haszonbérbe, még nem hallottuk. Patentet vehet rá, aki kitalálta — csak ha megadja neki az alispán. (A diplomát már készítik a tabakcsebbben. Rovatvezető.)

Kolluthról irtják: Tudvalevő dolog, hogy az ország-utakból mindenhol el-el szoktak csipni, ahol csak lehet. Így történt a községünkben Bezdánba vivő úttal is. Idők jártával helyenkint három öl szélesre zsugorodott össze, öt önl pedig sehol sem volt szélesebb. Schüsler erőlyes útbiztosunk a telekkönyvben kitépogatta, hogy ez az út eredetileg 12 öl szélesre volt kiszabva és alispáni utasítással látványt el magát, nem is késett még az illetéktelenül közbeültetett tíz éves fák belebuzesésével is érvényt szerezni a telekkönyvi igazságnak. Most már nem félünk, hogy az úton összeakadunk.

Megjelent Szabadka város monografiája I. kötet, 35 iv, 551 lap. Irta Iványi István ottani főgymnasiumi tanár. Az érdekes munkát, majd ha beklüdik, bővebben fogjuk ismertetni.

Községi tanítói választmányi ülés,

A Bács Bodrogh megyei községi tanító egyesület központi választmánya nagyságos Schmausz Endre, az egyesület fardadhatlan elnöke vezetése alatt folyó hó 21-én Zomborban a vármegye palota első emeleti kis-tanácstermében tartotta rendes tavaszi ülését.

Jelen voltak: nagyságos Czifrusz Ferenc kir. tanácsos, tanfelügyelő, Grűff Nikáz másod tanfelügyelő; Rauschenberger Adolf tiszteletbeli alelnök Prigl.-Szt.-Ivánról; dr. Bartsch Samu képezdei igazgató, egyesületi alelnök Bajáról; s következők választmányi tagok: Nagl Sándor és Scherer Sándor Bajáról; Fábian Károly, Mamuzsits Benedek, Petonszky József, Palotai Bódog Szabadkáról; Lebak Ferenc, Bakody Márton, Harsányi János Zentáról; Bruck Ferenc Újvidékről; Molnár Ferenc Bezdánból; Jankovits István Csúrogról; Jakobb József B.-Bresztovácáról; Weingang János, Mika Márton Apatinból.

Az ülés pont 10 órakor megnyitván, első s főtárgyát képezte a III. országos képviselői tanítói gyűlésre kitűzött, de a megyei közgyűlés által már megelőző gyűléseiben letárgyalt tételre vonatkozó határozati javaslatoknak a nmlgú vallás és közoktatásügyi miniszterium által az orsz. képviselői tanítói gyűlésre jóváhagyott szervezeti szabályok értelmében való megállapítása.

Ennek alapján

A) „A népiskolai közegészségügy“-re nézve elvül kimondatott, hogy a népiskola az iskolai közegészségügy érdekében példa, szoktatás és oktatás által hathat; példája által első sorban a család, másodsorban pedig a gyermekek képezhetik figyelmé tárgyát; a szoktatás által kiválólag a gyermekek egészségügyi érzékét keltheti fel és nevelheti.

Ezen oktatás a népiskola 4 alsó osztályában a beszéd- és értelem gyakorlatok és olvasókönyvek, különösen pedig a reáltárgyak alapján, a két felső osztályban pedig külön tantárgy gyanánt eszközöndő.

Miután a nép egészségügyi érzékének fölkelése égető szükség, különösen népszerű felolvasások tartása és a célnak megfelelő népszerű olvasmányok terjesztése által a nép maga is megismertetendő az egészség fűntartásának legfőbb tényezőivel.

B) „A felnőttek oktatása a magyar beszéd elsajátítása érdekében“ című tételre konkrét javaslattal megállapított:

a) Minden nem magyar vagy vegyes ajku községekben magyarnyelvi tanfolyamok rendeztessenek.

b) A magyarnyelvi tanítás meghatározott tanterv és tanmenet szerint történjék.

c) A magyarnyelv tanulására vállalkozók lehetőleg előképzettséggel és nemük szerint csoportosítandók.

d) A tanítás munkaszünetbe essék.

e) A tanítók mérsékelt tiszteletdíj mellett hivatalból kötelezessenek a törvényszabta tanítási órákon belül a felnőttek magyarnyelvi oktatására.

f) Az e téren kiváló érdemeket szerzett tanítók vagy hallgatók kitüntetésben is részesíttessenek.

C) Az ismétlő oktatás és ennek tankönyveire nézve javaslatok:

Az ismétlő-iskola tovább képző, értelem fejlesztő, szív- és léleknevesítő legyen.

Az ismétlő-iskola tanuló előismereteik és nem szerint csoportosítandók.

Az olvasókönyv képezze a tanítás központját. Gyakorlati, szemléltetés által vonzó előadással tésessék az ismétlő oktatás érdekessé.

Az ismétlő-iskolák könyve és maga az oktatás, ugy talun, mint városban a növendékek életcéljának legyen megfelelő.

700 frtra b. on temerini lék.

nagy ünnep et a szokott

denki tudja, három közvesztő szük azonban a banam az ehető átja a boltot és átjárót, azt, nagyon so és rendes, hogy elégük, hogy a arrajáró vá-

elemügyi m.

évi XXIII.

vi december

nos rendelet

5. és 109. §.

ügyi minisz-

ngedélyezett

lgalom álla-

§-a értelmé-

az uralkodó,

rajzi számai,

fontosnak be-

gyvi bejegy-

z annak ki-

galmi össze-

és egy-egy

ságnak meg-

bekezdésébe

esúszván be,

ő. A vasuti

nem az alis-

hatáskörébe

idák megna-

iránt felme-

rkessége alá

échényi s. k.

„Szabadkai

éget dr. Do-

re. A vallás-

ot bocsátott

nyit és vizs-

mezése tár-

ránt, vajjon

vizsgát si-

vizsgálaton

ndök-e? Te-

ly esetekre,

életbe lép-

sgálatot le-

e szabály-

endőnek ta-

mányi, akár

leg már le-

közigazga-

közigazga-

rgyai közt

atón és tü-

nyki állam-

az államtu-

őzigazgatási

dományi ál-

alkatrészeit

edi egyesü-

ta 100 frttal

ra b. ingatl.

megválasztott

még mind-

volt. De hi-

község anél-

ténjék, pláne

ak a mi öreink

séta a hosz-

lég; rablót

mar más nem

ságom a kö-

mester, sógo-

ráját, két ló

őket, végig

sz érnek szit-

szelt felelős

vissza a sze-

hívelbogy az

jámbor em-

is hajtaná ő

z nem enged,

zi, de amaz

gyobb dühbe

aki rendület-

len lefegyverez-

Ezen érdemleges, elvi jelentőségű határozatokon felül kiterjedt az ülés az egyes közs. ülések jelentéseinek, ügyrend szabályzataiknak tárgyalására, megválasztotta Czebe Győző zentai isk. igazgató vezetése mellett, a folyó évben kiadandó egyesületi évkönyv szerkesztő bizottságát; a Baján tartandó ez évi tanítói közgyűlés aug. hó 26. napjára kitűzése s ezzel kapcsolatos programszerű tétel kijelölése s egyéb fontosabb egyleti ügyek elintézésével az ülés 1/2 óra-
kor befejezést nyert.

Apatin, 1886. április 20.

Az iskola és a házikertek.

Az apatini népiskola az idén egy iskolakertnek birtokába jutott. A községi elöljáróink, kik ezen ker-
tet a tanítók vezetésére bízták, alkalmat nyújtottak a tanítóknak arra, hogy a felsőbb osztálybeli neven-
dékekkel a kertészetet és gazdászatot ezentul gyakorla-
tilag taníthassák. Célja ezen kertnek azonban a ker-
teszeti ismeretek terjesztésén kívül, az iskolakertnek
példászerű beosztásával, helyes berendezésével és fen-
tartásával a felnőttekre is buzdítólag hatni.

Kétségtelen az, hogy az iskolakert eszköz, mely-
lyel nevédekünket képesíthetjük arra, hogyha az
iskolából kikerülnek és később, mint felnőttek egy
kertnek birtokába jönnek, azt ők maguk nemcsak kel-
lemes tartózkodási helyül fogják átváltoztatni, hanem
azonfelül a kert jövedelméből hasznót is húzhatnak.

Már magában véve ezen sz. „házikert” ugyszól-
ván költői hangzása, mely közvetlen a kedélyre hat,
mert ezzel önkénytelenül össze van kötve a boldogság
és a kényelmes életvezetésnek eszméje. A kertek gyak-
ran a finomabb élvezetek emelésére, az üdülésre és a
nyugalomra szolgálhatnak. A kert néha a felnőttek
mulatóhelye és a kisebb gyermekek valódi paradí-
csoma.

A serdülő fiatalság nehezen fogja föl a kertnek
szellemi értékét, de az emberi társadalomnak neme-
sebb és műveltebb tagjai az érettebb korban általa-
ban megkedvelik a kert. Valamely ház kert nélkül,
ha szép is maga a ház, legközelebbi környéke csunya.

Azon élvezetek, melyeket a jól berendezett ker-
tet nyújtanak kimeríthetlenség, mert mindegyik évszak
különösen tavaszkor mindennap új élvezetet nyújt és
új reményt fejleszt. A természetnek élvezete pedig
mindig friss és új marad, ha az látszólag gyakran
ismétlődik is. Tehát kora tavasztól őszig számtalan
örömet nyújt a kert.

A kert megkedvelésének indokai sokszor külön-
bözök. Némelyik szereti a kertben a virágokat és dísz,
egy másik a kertben szabad levegőt keres és a sza-
badban való mozgást tekinti főbb céljának. Sokan job-
ban örülnek a virágok ápolásán, mint azok szépségén.
Végre némelyek hasznót akarnak csak húzni gyümölcs-
és zöldségtermesztésből. Mindezeknek megfelelően,
ha van elegendő kertünk.

A kertnél azonban nem jó a haszonra a fősúlyt
fektetni, hanem oda kellene törekedni, hogy a szépet
a kellemes összeköthessük. Nem szükséges-e hogy a
szorgalmas munkás, ki a műhelyben, a hivatalban, a
varrógépnél vagy az íróasztalnál egész napon át dol-
gozik, néha a szabad levegőben mozogjon, pihenjen és
istennek szép művén gyönyörködje? Nem vidítja-e
fel a virágok, bokrok, fák és a nedvűs gyepek megle-
kintése és illatja a lelankadt és lenyomott szellemet?

A szabadban való tartózkodás láthatólag hat a
gyermek szellemi és testi fejlődésére, és melyik hely-
erre oly alkalmas, mint a kert? A kertben kisebb ko-
ruktól kezdve virágok és gyümölcsök között felnöve-
kedvén a gyermekek, tanulják azokat megszeretni és
megkímélni; nem fogják őket letépni vagy megsérteni,
ha megengedjük nekik hogy ők egy kis ágyat művel-
jenek. A kert legyen tehát a gyermekek nyári lakása.

Elégé ismeretes, hogy a gyümölcstermelő, kinek
a munka, a megfigyelés, a vizsgálat és a kísérletezés
többnyire örömet szereznek, mint a gyümölcs él-
vezete, mellyel másokat megörvendeztet. Ápoljait nem
olyan mulandók, mint a virágok, hosszabb megfigye-
lést engednek és inkább tudományos törekvésre ve-
zetnek. Itt a hasznos oldal már erősebben lép elő,
mert egyrészt a gyümölcs maga hoz nyereséget, más-
részt pedig a működése tovább terjed, a mennyiben
a kis kertből a gyümölcsismeret és a jó fajok tovább-
terjednek.

A finomabb gyümölcs nagyon drága és teljesen
érett gyümölcs nemely helyen nem is kapható. A gyü-
mölcsfák és a cserjék szintén szép tünemények, külö-
nösen a virágzás és a gyümölcserés idején.

Egész másképen áll ez a zöldségtermeléssel.
Falu helyeken ez is szükséges, mert ott nem lehet zöldsé-
get venni és megmunkáltatása kevesebbe kerül,
de a városokban, hol mindig fűzeléket vehetünk, ol-
csóbban vehetjük azt, mint a mennyiért azt termel-
nök, ha ezen célra embereket kell tartani és a trá-
gyát venni.

A zöldség termelés gyakran zavarból kisérti a
háziasszonyt, azért kisebb mértékben a zöldség ter-
mesztés is kellemes és hasznos. Termeszthetünk főleg
olyan zöldségféléket, melyek nálunk csak ritkán kap-
hatók, például spargát vagy más efféléket.

Az általános hangulat csak kertek után törek-
szik, a közegészségügyi hatóságoknak elég oka van
ezen mozgalmat a lehetőségig elősegíteni. *Beszé. Miklós.*

A titeli fensík a magyar szabadságharcban.

(1848-49)

Thim József 51.

A pozsonyi országgyűlés meghozta a várt sza-
badsgót, az ország minden népének tekintete reá
irányult. A nemzetiségek eleinte örömmel fogadták,
de csakhamar jogtalan követelményekkel léptek fel s
az általuk lakta földterületeket önállósítani kívánták,
nem tekintve azt, hogy ők a hazának bevándoroltjai;
más szóval a nyert szabadságot nemzetiségi és nem
honpolgári szempontból fogták fel. Így a szerbek is.
A szerbek, kik eddig a legdurább viszonyban állottak
a hazában, egyrészt a császári és királyi háztól nyert
kiváltságokra, másrészt történelmi multjokra hivat-
kozva, oly követelésekkel álltak elő, melyek a ma-
gyar állam egységének rombadöntése nélkül meg-
adhatók nem voltak. S miután követeléseiket a bécsi

kamarilla támogatta, nem törődve egy nemzet boldog-
ságával, ők a magyar állam ellen nyíltan felléptek,
evvel elhíntették a szomorú fajharc magvait, melyek-
ből később oly végzetes események fejlődtek.

Jelen értekezés, mint címe is mutatja, csakis a
híres és katonailag oly fontos fensík eseményeit tár-
gyalja, mely noha csak Szent-Tamás és a római sán-
cok bevétele után lett híressé, már a szerb felkelés
elején szerepelt, mint fontos sztratégiai hely. Mielőtt
azonban a hadi események elmondásába fognék, mul-
hatatlannak tartom a fensík részleges leírását, mert
enélkül az összes események lefolyása és a fensík
sztratégiai fontossága érthetetlen.

A titeli fensík körülbelül háromszöget képez,
melyet keletről a Tisza, délről a Duna és északnyu-
gatról mocsáros rétség és ezek előtt a római sán-
cok határolják. Azon ponton, hol a Tisza a Dunával egye-
sül, fekszik Titel, a hasoló nevű fensík főhelye. Nyu-
gatra haladva Lokra, aztán Vilovára érünk s innét
északra tartva Mosorinra. A fensíket körülölelő ré-
tet nyáron kiszáradnak ugyan, de a duna-tiszai töl-
tések átjárása után bőven megáradnak s minden köz-
lekedést Bácsmegyével megszakítanak. Ezen rétek ere-
detüket nézetem szerint tulajdonképpen a Tiszának
köszönik és ha nem csalódom, ezen ág hatalmasabb
volt a Tisza mai ágánál. Ezen természet akadály
előtt egy mesterséges vonul el: a kis római sán-
cok. Ha tekintetbe vesszük tehát, hogy az említett rétek
bármikor vízzel telíthetők meg; hogy a Duna és a Ti-
sza ezen földrészt körülzárják és így valóságos szí-
gettel állunk szemben s még a közeli Pétervárad is
tehetetlen, bátran kimondhatjuk, hogy az országnak
alig van oly természetileg erődített helye, mely en-
nek katonai tekintetben megfeleljék. A hadi esemé-
nyek már régen bizonyítják, hogy a fensík bírása
által a Duna és Tisza közti országrész fel egész
Pestig veszélyeztetve van.

A sziget-fensík a meddig a szerbek Bácska déli
részét fensíktől erődítmény maradt; ők ezen át közleked-
tek Karlóccal, ez volt Bácskát és a Szerémséget
összekötő kapocs.

A szerb felkelés elején, a karlócai gyűlés után,
mely május 13-án és 15-én (g. k. naptár szerint má-
jus 1. és 3-án) tartott meg, a felkelők a római sán-
cokban és Karlóccan gyülekeztek, míg a titeli fensí-
ket több csajkás csapat tartotta megszállva Molinári
ezredes alatt. Ezen csajkások hallván a karlócai gyü-
lés eredményét, Jovánovics Záriával élükön (kit Csi-
csának is neveztek) a római sán-
cokba menekültek és azokat védelmi állapotba helyezték június 18-án. Egy má-
sik részük pedig később Sztratiromovics alatt Molinári
fogva vízi Karlóccra s a titeli fegyvertár nagy kész-
letét, az épület feltörése után, elhordják. A csajká-
sok ezután a fődbor (Glávni odbor za privremene
upravljenje vojvodstva srpszkoga) parancsainak en-
gedelmesskedik.

Suplyikác választott vajda megérkeztek (voj-
vod národá) a fensíkon Vucics György főhadnagy ál-
lomásolt 156 csajkással, 4 három és 2 egy fontos
ágyúval. A fensíkről egész Percel Mór megjelenéséig
keveset hallunk. Tudjuk, hogy Percel, miután Szt.-
Tamás bevette, a római sán-
coknak tartott, hol őt
Davidovics várta szerbjeivel, kit Todórovics osztrák-
szerb fővezér küldött ellene. D: Percel őt itt elveré
(1849. ápril 7-én) s ellene a titeli fensíkra men-
külték, reményüket vesztve, hogy ügyük valaha job-
bra fordul. Percel azonban az aratott dicsőség babé-
raival megelégedve, nem eredt utánok, hanem sereg-
nek teljes négy napi pihenőt adott s ezáltal a szer-
beknek teljes négy napot a szervezkedésre.

Igy a szerbek időt nyerve, a fensíket erődíteni
kezdtek. Knityánin (Petrovics) a szerbek legnemzetie-
sebb, de legbecsületesebb és igazán nemes jellemű ve-
zére is újra eljött Szerbiából, hova visszatért vaia,
miután belátta, hogy ők az osztrák politika rászedet-
tei; de a szerbek kétségbeesett helyzete őt visszahívá
s megjelenése a titeli fensíkon új bátorságot öntött a
kétségbeesett szerbekbe, kik a fensíket már elhagyni
késültek.

Ápril 8-án, tehát egy nappal a római sán-
cokban megesezt vereség után, 150 szerbországi jött Titelle
s ezentúl Saffron, a „Duna“ gőzös kapitánya, éjjel-
nappal szállított át csapatokat. Április 9-én, Sztrati-
romovics György érkezett meg, kit a szerb patriarcha,
Rajacsics küldött ide. Az ő terve következtében szűriák
keresztül a dunai és tiszai gátakat s eresztették be
a vizet a félig kiszáradt rétségbe. Utóljára április
11-én érkeztek a csapatok a fensíkra, u. m. 1 ha-
dosztály zombori szerb önkéntes és mintegy 120 szerb-
országi. A titeli őrség száma a megtámadtatás nap-
ján 8-10,000 emberre rúgott.

Négy hosszú napig mulasztá Percel a szerbe-
ket megtámadni. Végre valahára április 10-én indult
el a fensíkhöz, annak védőit megadásra szólítá fel, de
tagadó választ kapott.

Ápril 12-én Kovil-Szt.-Ivánon a mocsarak mel-
lett üte fel táborát. A szerbek ezt látva, ágyúlövés-
sel háborgatták, de Milivoj, neves szerb tüzér, látva
a golyók eredménytelenségét, a tüzet beszüntette.

A két ellenfél farkasszemet nézett. Hadállásuk
következő: a szerbek Vilován, Kosztics alatt. egy
zászlóalj csajkást, 2 szakasz zombori önkéntest s Drin-
csics alatt 600 szerbországit s Marinkovics Fülöp alatt
80 szent-tamási lovas s 13 ágyút állítottak fel. Majd-
nem ily erős volt Sztratiromovics György Mosorinon,
Knityánin után a legtehetségesebb vezér, Percel ereje
ugyanaz, mely Szt.-Tamást bevette.

Midőn április 12-én Milivoj ágyúi megszólaltak,
Percel azt következteté, hogy a szerbek támadásra
készülnek s emiatt seregének felét harcra készítet-
te. A szerbek, miután fegyverüket s gyermeküket lő-
távolságon kívül helyezték el, csakugyan támadni
kezdtek. Céljuk vala Percel támadását gyengíteni.

Honfiaink balszárnya a heves támadás követ-
keztében hátrál, de csakhamar a derék Forget őrnagy
segítségére siet és visszanyomja az ellent. Jelen küz-
dés Mosorinnál foly. Gál, miután előbbi megsebesült,
átvéve a vezérletet a szerbeket egész a mosorini töl-
tésig üzi.

A középben Mihálovics tartja fel az ellent.
Leghevesebb volt a harc Kovil-Szent-Iván mel-
lett, hol a jobb szárny foglalt állást Zrinyi őrnagy
vezérlete alatt. Az összeütközés elején a közeli erdő

szállja meg. Vele szemben Kosztics(?) állt, ki erős
hadosztállal és három ágyúval támadt. Terve volt
a mieink oldalba fogni, őket megkerülni és a moso-
rini szerbeknek segítségére sietni. Előcsapatainkat
Szilánovics főhadnagy rohanta meg. Mintegy ezer lé-
pésre honfiaink a közeledő szerbeket heves tüzzel fo-
gadták. Ragusz kapitány ezalatt a harmadik huszár-
század egy századával oldalt előtör s a mocsár men-
tén haladva, igyekszik a szerbeket megkerülni és
visszavonulásukat lehetetlenné tenni. A szerbek ezt
észrevéve, gyorsan visszafordultak, magyarjaink üldö-
zik őket egész a sán-
cokig. Az ellen nagyobb része a
fensíkra menekül, de kisebb része künkrekd. Most az
ágyúzó lép előtérbe, míg magyarjaink félkört ké-
pezve igyekeznek a töltésre hatolni. De hasztalan,
visszavonulnak. A künkrekd szerb csapat a moca-
sra menekül, melyben nem egy leli halálát, de éj-
jelre nagyobb része övéhez tér. Vilován, szerb részen
4 ember esett el, 6 megsebesült. A mi vesztésünk
150 ember. A két fél vesztésének aránytalansága a
helyzet különösségében keresendő.

Percel ezen teljesen eredménytelen támadás után
felhagy a kísérlettel s mulasztását nem tehetvén jóvá,
Ujvidékre ment. Később a Bánságba indult, a hol
Todórovics szerb fővezér a Dunán át Szerémségbe
üzi. Itt több dolga nem lévén, ismét a fensíkhöz tért
vissza, 1849. május közepe táján. A magyar kormány
terve vala, hogy Percel Péterváradon keljen át, míg
Bem Erdélyből a Duna mentén segítségére fog menni;
a fensíket együttesen támadják meg és Karlóccát is
hatalmukba kerítsék. Csakhogy Bem nem tett eleget
a parancsnak, hanem visszafordult; Percel meg Pé-
terváradról nem támadhatott, miután Eszék felől a
hírhedt bán, Jellačić közeledett, ki még akkor is har-
colt a „császár“ érdekében, mikor ez őt formálisan
„lázádnak“ nyilvánítá. Percelnek tehát ezen tervről
le kellett mondania, de egyszersmind elhatározta,
hogy még egyszer megkísérli a fensíket a Duna bal-
partja felől hatalmába keríteni.

Percel május 22-én támadott, tehát mintegy más-
fél hónappal az első kísérlet után.

Jelenleg Knityánin volt a főparancsnok. Ezen
igazán nemes vezér 1849. tavaszán elhagyta a hadi-
tér, mivel belátta, hogy Rajacsics az osztrák udvar-
nak hódol, saját és nem nemzete érdekében. Csak a
szerbek mondhatni sanjary helyzeté hozta őt vissza.
Hisz a szerbek már tömegesen kezdtek Szerémségbe,
onnét Nándortehérvárra vándorolni és nem esoda, ha
ők Percelt olyannyira gyűlölik s őt vandálnak ke-
resztelik. Percel künkrekd sietvén szívtelen ember, de
szigorú és sokszor jogában kiméletlen.

Knityánin csapatai: 3 zászlóalj csajkás, 2 zászló-
alj bácsmegyei szerb önkéntes, 2 zászlóalj szerb-
országi és 2 század lovas 10 ágyúval. A vezér, még
mielőtt Percel a Bánságból Bácskába jött, a perlaszi
rétet, Vilóvót, Mosorint és a fensík legészakabb részét,
Kament erősítette meg. Ez utóbbi helyen Ruffer őrnagy
örkődött, hogy Percel tervét, Perlasz felől a
fensíkra jutni, megneusithassa. Támadáskor Vilován
Buncsics őrnagy foglalt állást 2 zászlóalj csajkással,
1 zászlóalj szent-tamási önkéntessel és 10 ágyúval.

Percel Vilóvót és Mosorint készült megtámadni.
Míg Mosorin felé egy gyenge csapatot küld, addig ő
maga 5 zászlóalj gyalogossal, néhány század lovasal
s 4 üteggel Vilóvót rohanja meg. Kevés híja, hogy
Percel terve nem sikerül; csakis Knityánin ügyes
védelmezése menté meg a sikót. Közvetlen n támadá-
s után érkezett meg a Jellačić által küldött segédsapat, 2
zászlóalj gyalogos, 2 század lovas és 3 röppentyűtelep.

Május 23-án jelent meg a szerbek táborában
Percel küldöttje, Bistranowski őrnagy békekötési
ajánlatokkal, de Knityánin ezeket visszautasította,
miután Jellačić segítségére érkezett. „Ha a legmaga-
sabb hadur, Ausztria császára megengedné, hogy bé-
két kössék, úgy én ezt nem tehetem“, felelé Knityá-
nin, jobbával a felperzselt falvakra mutatva, talán
nem is sejtve, hogy a szerbek és a magyarok műve
a pusztulás egyarant. „Ama világos jelek, folytatá,
a lázadót eltaszítják a szerb néptől, el az egész embe-
riségtől. Ama tulsó jelek bizonyítják, hogy Percel
aljas ember!“

Knityánin eme szavakban kiméletlen, de nemes-
nek, humánusnak akar látszani; én azt tartom, hogy az
is volt. E vezér jelleme nagyon rokonszenves, hogy
mindvégig nemzetéért küzdött, bár a törvényes rend
ellen, nem róható fel neki, hisz a faj szeret-et nem
ismer törvényt. S mi a törvény? kényszer — a leg-
több esetben — mit a győző oktrojál a legyőzött el-
lenfélre. De ez ne vezessen senkit félre, a szerbek
felkelése jogtalan és indokolatlan volt, mivel a magyar
állam ignorálásával évek hosszú során az osztrák csá-
szár és nem a magyar király és országgyűlés alattvalói-
nak mondották magukat; sőt mi több, a szerbek a
forradalomig soha sem voltak magyar állampolgárok.

Knityánin a szabadságharc után Belgrádba vo-
nult vissza és ott fájlal, hogy a magyarok ellen fo-
gott fegyvert, látva az osztrák hatalom oly rút hálát-
lanságát. Midőn Kossuth családja menekült, Nándor-
fehérvártól 3 vette azt pártfogásba, saját házában
szállásolván el azt, mit Risztics beszél el. De véd-
heti-e Knityánin csapatainak pusztításait, melyekről
maga egy szerb mondja, hogy „a régi prakszira tá-
maszkodva, egynek vélték a csatározást, hódítást és
fosztogatást“. Ki meri tagadni, hogy a szerbországiak
vezetése kiköltött kezeiből? Percelt a szerbek halálig
gyűlölik és emiatt kigyót, békát kiáltanak reá. Ennek
is meg van az alapos oka. Ő volt az, a ki a szerbeket
hünetlen gyorsasággal üzte ki Bácskából és Bánság-
ból. Továbbá a szerbeket seregbe osztatá s mi több,
minden elfogott szerbországit főbe lővetett. Ez utó-
bbiakat 5 rabló népek nevezett; s némileg joggal, de
csakis ily értelemben, melyek még most is érvényben
vannak. A mi a falvak pusztítását illeti, biztossággal
merem állítani, hogy a szerbek kezdték és a magyarok
visszatorlásul, lehet, hogy be is fejezték.

Május 24-én reggeli 3 órakor Percel újra és
pedig harmadszor támadá meg a szerbeket, de Kni-
tyánin vitézül ellentállott. Halottaink száma 10-re
rúgott, Ramming szerint 50-re; foglyul 6 esett. Szerb
részen 1 esett el, 2 sebesült meg.

ki erős
Terve volt
és a moso-
patainkat
y ezer lé-
tüzér fo-
kuszár-
húsár-
men-
erülai és
zserbek ezt
aink üldö-
obbrésze a
Most az
lkört ké-
hasztalan,
a moso-
lát, de éj-
rb részen
zteségünk
lansága a
adás után
tvén jóvá,
alt, a hol
ermségre
lkhoz tért
kormány
n át, mig
g megenni;
arlócat is
ett eleget
meg Pé-
ék felől a
or is har-
formálisan
en tervről
határozta,
Dana bal-
tegy más-
ok. Ezen
a hadi-
ák udvar-
Csak a
öt vissza.
ermségre,
esoda, ha
alaknak ke-
ember, de
s, 2 zász-
szerbor-
ezér, még
a perlaszi
bb részét,
Ruffler ör-
z felől a
Vilovón
sajkással,
gyúval.
gtamadni.
addig 6
lovassal
ja, hogy
in ügyes
támadá-
lesapat, 2
ntyutelep-
táborában
békételési
atasította,
legmaga-
hogy bé-
Knityás
ra, talán
rok műve
folytatá,
ész embe-
y Perczel
de nemes-
om, hogy
ves, hogy
nyes rend
retet nem
— a leg-
yözött el-
a szerbek
a magyar
sztrák csá-
alattvalói-
szerbek a
apolgárok.
rába vo-
ellen for-
rút hálát-
Nándor-
házában
De véd-
melyekről
szásra tá-
dítást és
országiak
ek halálig
ea. Ennek
szerbeket
és Bánság-
s mi több,
Ez utób-
joggal, de
ből jöttek
il. Ezekre
ig európai
érvényben
ztossággal
magyarok
tel újra és
de Kni-
záma 10-re
sett. Szerb

Ugyanez a perlaszi táborból is támadtak a mieink, Kamen felől, de néhány ágyúlovás után visszavonultak. Az átkelés meggyőző volt.

Ezalatt Jellačić*) mindinkább közeledett s Perczelnek a fensikot el kellett hagynia. A bán Zalánkeménen át a titeli fensikra kelt át, hozzácsatlakoztak Zasztavnikovics Gedeon s Sztanojlovics kapitányok. Knityánin a fensikon maradt, míg az előbbieket a római sáncokba vonultak. A fensikot védő tartalék következő: 2 zászlóalj szerbországi, 3 zászlóalj csajkás, 1 zászlóalj szent-tamási önkéntes, 1/3 zászlóalj zombori szerb nemzetőr, 1 század lovas, 1/2 század bácskai lovas önkéntes és 1 hat fontos ágyúból álló üteg.

Jellačić Perczelt, ki őt elég vakmerő volt csekély hadával megtámadni, Kátynál 1849. június 7-én rútl elveri s mondhatom alig van ütközet, mely oly csúfosan végződött volna, mint ez; azután Ó Becsét hatalmába kerítve, Hegyes és Szeghegy alá vonult. Időközben hadaink értesülve Perczel vereségéről, hogy Jellačić előnyomulását megakadályozzák, Guyon Rikárd vezérle alatt a bán elé sietnek. Hegyes és Feketehegy mellett a bán fényesen megverik (1849. jul. 14-én), a ki hadának romjaival a római sáncokba és innét a titeli fensikra fut. De itt sem időzött sokáig, hanem Saffron hajóm a Dunán átkelt, Knityánint visszahagyva.

Vetter fővezér értesülve a diadalról, a táborban megjelent s a fensikot tüzte ki legközelebbi operációja tárgyául. Terve: Guyon Temerinről, a római sáncok felől támad, míg ő Kmettyvel és a péterváradai őrséggel Szerémben Jellačićot háborgatja. Emiatt főhadiszállását Péterváradra tette át.

Vetter 1849. jul. 23-án általános támadást rendez. A fensik védőinek száma Jellačićnak Lang alatt hátrahagyott hadosztályaival együtt vagy 10,000-re rúghatott. A fensik védelme a következőképp alakult: Dietrich tábornok parancsnokolt, főhadiszállása Titel; Lang ezredes Vilovón egy 12 fontos üteggel, Knityánin Mosorinánál őrködött. A Kamen nevű fensik esúson Rajosetich kapitány a csajkásokkal és Ottinger lovasságával Titelen foglalt állást. A fensikon összesen 17 ágyú és 1 lovasüteg volt.

Guyon esquire támadás előtt Földvárót, József-falvát, Györgyfalvát és Kovil-Szt-Iványon állt. A vezér reggel 3 órakor támadott, de az által, hogy ágyú honvédek megérkeztek előtt szólaltak meg, a titelik a támadást ideje korán észrevették s harcra készen fogadták seregüket. Az ágyúzás foly, mialatt a honvédek a mosorini túltéshez érnek s a réthben hasig vízben közelednek a fensikhoz, száma nézve 8 zászlóalj gyalogost, 3 század lovas s 4 üteg ágyú. Heves kartács tűz fogadja őket, a csapat nagy része visszatart, néhány a réthben reked, foglal esik.

Míg a balszárny Mosorint fenyegeti, addig a jobb Vilovót; 2 zászlóalj, 4 század lovas 12 ágyúval. De Lang a támadást visszaverte és ez részünkről meggyőző.

A szerbek azon hiszében, hogy az ütközetnek vége van, reggeli 9 órakor pihenni mentek; de egyszerre, ép ebédkezésközben ágyúzó riasztja fel őket. Guyon újra támadt. A fővezér látva, hogy Mosorinánál a rétek sekélyek, itt összpont sítá erejét, 15 zászlóalj gyalogost, 5 század lovas, 6 üteggel.

Szerb részen a jobbszárny Kosztics, (?) a balt Sztanojlovics vezette; Knityánin a közepén maradt. Magyarjaink négy hadosztalot képezve, támadtak. Egy ötödik a túltésen közeledett. A heves fogadtatás visszaűzi őket. Újra támadnak, ismét visszaveretnek. Így tartott ez délutáni 5 óráig, mikor is a legelszántabb támadás következik be. Honvédeink balszárnya már a fensik partjait érik el, felmászhatnak és a védekező szerbeket leszerítik. Ebben a pillanatban báró Malzhan főhadnagy jelen meg egy század lovassal és fél üteggel, honvédeinkre rohan. Kétségbeesetten vi mindkét fél. A szerbek csoportosan törnek elő, a mieink a hadseregtől nem támogatva, egyenként hullnak el.

Magyarjaink ugyanezkor Kament is megtámadják gőzhajón. A szerb őrsapat a túlnyomó erő elől visszavonul, de Fischer kapitány másfél üteggel segítségükre siet s a támadást visszaverik.

A szerbek 8 halottat vesztek, 45 megsebesült. Részünkről nem tudni hány esett el. A szerbek ezret emlegetnek s lehet, hogy keveset mondanak. A harc után alkonyatkor néhány honvéd a mocsarakból elmenekült, de nagyobb részök, a sebesültek mind bevesztek. Hiába hallatták jakukat a nádasban, nem volt a ki segítségükre ment volna. A mosorini ütközet Bácska legvéresebb harcai közé tartozik.

Vetter tábornok, noha már július 21-én vette a kormány rendeletét, hogy elvonuljon és haladéktalanul Szegedre siessen, mint látjuk még 23-án is támadott a fensik ellen s csak azután indult útnak, Kmettyt a római sáncokba hagyva.

Ezzel a fensik szerepe bevégeződik. Az elődottak után mondhatjuk, hogy Perczelnek szerencsétlen mulasztása szörnyen boszulta meg magán s ha neki tagadhatlan érdemei is vannak, ugy ezeket a titeli fensik tetemesen lejjebb szállítja. Perczel tudott győzni, mondják Irányi et Chassin (Historie politique de la Revolution en Hongrie), de győzelmeit felhasználni nem.

Eppen így Guyon. Helyesen jegyzi meg Ramning ha ő rögtön Péterváradra sietett volna s itt az őrséggel egyesülve Jellačićra rohan, a bán tönkretette és az egész Szerémséget hatalmába ejthette volna. Hogy hadvezéreink viselete Bácskában sokban kifogásolható, kétségtelen. Csak gondoljunk a híres kordónra.

AZ ÉN MEGFELESEGESEDÉSEM.

Bolond egy gondolat volt az — Ha más mondaná, el se hinném. Most is csak akkor vagyok biztos tudatában annak, hogy ez valóságos történeti tény, mikor Jucikát a karjaimba zárom és körülölelgatom gömbö-gömbö-gömbölyű orcáját. Mennyit szenvedtem érte, csak a mindentudó Isten, meg a mángorló-szin a megmondhatója. Ha még legény volnék, restellném is elbeszélni, de miután Jucikával a „házasultak mátrikulájában“ egy rubrikába kerülünk, hát miért ne

*) A bán egyedül helyes névírása. Dr. Rački tévesen közlévelem a nevet „Jellačić“-nak írva; később meggyőződtem a név fentebbi helyesírását illetőleg a bánnak Növicshez írt levelében 1848. jul. 28-áról.

mondanám el? — Mulatunk rajta az én „pitypalatytyommal“. (Igy szokom nevezni Jucikát, azt hiszem, hogy ezt a gyengéd megszólítást én használok először.)

Bizon sokat szenvedtem érte. A milliószor megtörtént dolog ismétlődött nálunk milliomegyedikszere, hogy t. i. nem akarták hozzám adni. Három drámát írtam „apai zsarnokság“ címen, persze egyiket sem fogadták el előadásra sehol.

Huszont farsang robotogt el fölöttem idáig. Huszat, huszonegyet észre se vettem, hanem a huszonkettediknél már kezdtem eszmélkedni, lányok után szimatolni és gyötörni. Ez a definiálhatatlan állapot tartott négy évig, éppen mostanáig, amikor Jucikával elmondtuk, hogy „sem egészségünkben, sem betegségünkben“ nem hagyjuk el egymást. Most már nem bánom, ha az egész esztendő csupa merő böjti napokból áll is.

Már egy évvel ezelőtt közel állottam a boldogság serpenyőjéhez, de elzavartak mellőle. Bolond munka volt az én házassodásom, csupa dac hozta létre, olyan „csak azért is“ féle eljárás. Majd elmondom, hiszen az én „pitypalatytyom“ ugy is az enyém már végfogytig, rám van írva, nem ugyan „a szegedi tanácsnál“, hanem a helybeli mátrikulában.

— Hát, tetszik tudni, én tanító voltam, az is vagyok, de nem abból a régi grapsa fajtából, hanem az újabb kitűnően képezett nemzedékből, akikre azt mondotta egykor Kossuth Lajos: „a tanítók állása a legfontosabb az emberi nem haladásának processusában. Hanonlit a harminc négy szerepéhez Gázolja ember- és marha-sereg, de nyomában virány kél“. Ezt azért tudom ily jól, mert az igazgatónk Félégházán nagyon sokszor elmondta előtűnk. Ha semmi egyéb nem maradt volna is meg nálunk a preparandiai tanfolyamból, ezt a mondatot megtanultuk.

De hát nem mindenki úgy gondolkozik, mint Kossuth Lajos, nem a többek között Balog András uram sem, aki Jucikának történetesen édes apja, így már most nekem is „papám“.

Négy esztendeje, hogy itt működöm a telecskai dombokon, persze csak segédi minőségben. Ha katona leszek annak idejében, bizonyára többre viszem vala. — Mondám, hogy a huszonkettedik farsangnál kezdtem eszmélkedni s nézegetni a lányok után, de az mind hasztalan volt. Akármilyen szép lakeipót viseltem, annak a nyirkoságból is kiolvasták, hogy 300 firt fizetsem van. Miből tartom el a feleséget? azzal gyilkoltak. Furesz beszéd, hát hiszen az tarison engem Négy esztendeig tartott ez a sikertelen állapot, t. i. tavalyig. Akkor megismerkedtem az én „pitypalatytyommal“. — A notárius úrnál találkoztunk, aki nagy mulatságot csapott annak az öröme, hogy a tizenkettedik gyermekük született, (ha ugyan van az ilyesimben örülni való.) Jucika — az addott — nem nézte le az én segédi mivoltomat, repeső lelke, mint az égi madár, beszélt szívem négy év óta nyitva álló kaitkájába. — Hanem itt más oldalról jött a baj.

Ha nem mondtam még, hát ezennel konstátálom, hogy a Jucika papája, illetve a mi papánk nagyon kemény természetű ember, mit bizonyít az, hogy legénykoromban Jucikát sokszor megkönyeztettem, engem még többet megszalajtott.

— Nohát Balog Andrásnak nem tetszett az én hivatalom (hja, hol áll ő Kossuth Lajoshoz?) világiasabb pályára szánta a leányát. Ha még reudes tanító volnék, de csak segéd. Persze Balog uram azt gondolja, hogy most a népoktatási törvény 18-ik évében is ugy megy a dolog, mint forradalom előtt, mikor a bennszülöttek közül a ki legnagyobb tudott hazudni, hát azt megtették „reudes tanítónak“. Most oklevél kell még a harangozásához is.

Az is kifogás volt ellenem (milyen simplex) hogy nagy ételű vagyok, sokat eszem. Nem gondolják meg, hogy Félégházán az állam kasszáján három év alatt nem laktam jól kétszer. Az is szálla volt a Balog uram szemében, hogy én szeretem a bort. Elégge meg nem róható egyoldalú felfogás az emberek részéről, hogy folyvást csak az egyik flet gyanusítják és korholják; hátha megfordítva a bor szeret engem és nem akar lemondani rólam? . . . Minden este bajjalban mentem haza, hát kell ennél szigorubb pontosság? mégis az volt a nevem, hogy rendetlen életű . . .

Mindamellett Jucika nem gondolt az ilyes csekélységekkel. Mikor a papánk kinn verejtékezett a mezőn, mi azalatt Jucikával itthon rajzolgattunk drukkolás alá való holmit, irtunk notákat, megkérdeztük egymást, hogy melyik a kedves virága, meg hogy a csupajzok közül melyiket szereti legjobban, és igazán nem találtunk egymáson semmi kifogásolni valót.

Hanem egyszer a dalárda estélyén, valami szélkergető vasuti került közzénk. Gyalázatos kitarással folyvást Jucikát táncoltatta. Igaz, hogy szép arany lánc fityegett a nyakában s rajta arany óra, míg az én fekete zsinóromon óra hiányában a kis kulcsom szerénykedett. Hogy miféle állásban van a vasútnál, azt nem tudom, de pénzes firma lehet, mert a cigány-nak is öt forintot adott. Őt fertály esztendőben sem kap annyit tőlem a cigány; megiszom vele a brudersaftot, de nem fizetek.

Hát ez az aranyláncos mihaszna föltűnt Balog uramnak. Világi pályán van, vasúti, Jucika ingyen járna az omnibusz-vonaton.

Otthon meg is kérdezte a papája, hogy mit szólna (t. i. a leány) ehhez a valami bolond német nevé van. Ez ám uri ember, mondja Balog uram. Jucika egyet rántott a vállán, ami azt jelenti, hogy bánja az ördög, amin a kemény természetű papa oly dübbe jött, hogy kimondá a szentenciát, miszerint ha még egyszer az a tintaféreg (már mint én) oda megy, hát ő ketté repeszti. (Nem mondta meg szabatosan, hogy keresztbe-e vagy hosszába.)

Bizony azután sokszor volt futamodás, kerteken át, udvarokon keresztül. Ugy a gyakorlatában voltam már, mint valami szerb katona. Hanem egyszer mégis ott nyomott a végzet, annál borzalmasabb éjszakát nem töltöttem a világ teremtése óta. Ugy történt, hogy öreg esztég ott felejtettem magam, éppen buszogatam Jucikától, amit nem lehet röviden elvégezni. Hát egyszer csak bejön a kapun Balog uram, olyan négyágu vasvilla van a vállán, hogyha belém szurja — biztosra fogtam, ha ott kap — rögtön nyolc lyukra vérteztem volna. Jucika betuszkol egy oldal-kamrácskába, hol már akkor harminc tyúk édes szen-

deredésnek adta magát, ezenkívül sivar érzéketlenséggel állott egy mángorló.

A gazda olyan cudar ögyelegni való kedvében volt, hogy nem ment be a házába, hanem az udvaron járt-kelt, haragosan keresve a kifogásolni valót, mint az már gazdáknak szokása. Hideg veríték gyöngyözött rajtam azon gondolatnál, hogy be talál tévedni a mángorló-kamrába. Hanem ennél tán még rosszabb történt. Ugyanis a cseléd — este lévén az idő — bezárogat mindent s rekeszre teszi az én kamarámat is. Olyan buták ezek a cseléd-ek: hiába, nem végeztek preparandiát.

Agyam fött, hogy mi lesz mindebből. Talán a Jucikának lesz annyi sütnivalója, hogy gondol rám s megszabadít. Konstátálom kell, hogy nem lett, nem volt.

Be voltam zárva, mint Zrínyi Miklós Szigetváriban, de kirontanom nem lehetett. Mellettem konok hallgatásban pereszkedett az érzéketlen mángorló, a csendes lelkiismerettel szendergő tyúkok közül egy néha álmában sóhajtozott. A Dante „poklában“ levő elkárhoztak nem állanak ki akkora kint, mint én. Sobase maradok estig a randevún, csak most juthasak ki egy darabban.

Mit volt tennem? Fölfeküdtem a mángorlóra s megkönyezkedtem az a jótékony barát, az álom Hát egyszer ébredtek kegyetlen mulatságra. A padlason macska szuáré volt, macska úri és kisasszony ott idillkedtek — boldogok, hogy náluk nem kell apai beleegezés! Az egyik finom szopran hangon rebegte: „mi—a—o—e—u—mi—u“ a másik baritonosan akkompányirozott bele: „nyá—a—o—u—nyá—u“ Tessék elképzelni, hogy én, mint képezdét végzett zeneértő vagyok, hát milyen gyilkos módon hathatott azért füleimre ez a diszharmonia, mind a mellett irigyletűt öket, hogy szabadon szeretkezhetnek. Ah, kegyetlen sors, ádáz végzet! Egyszer a cica-koncertnek is vége lett s én ismét elaludtam. Szörnyen boldokot álmodhattam, mert azon vettem észre, hogy nagyokat rúgok a lábammal, amely megtöré a szilárd mángorló állhatatosságát is, amennyiben a teteje gurulni kezdett az alatta levő gömbölyű fákón s egyik végén a beléje rakott kövekkel és velem együtt lezuhant.

A tyúkok kétségbe voltak esve, én még inkább. Erre a nagy ropogásra fölébredt minden halandó, egy négyzögmértőföldnyi területen. Képzett füleimmel hallottam is, hogy kászálódnak a konyhán. Jaj most! . . . S őh kedvező sors, legelőször a kis libapásztor nyitott rám, akit mint valami gyorsvonat elgázoltam s rohatom unatkozó lakásomra. A kis libapásztor — mint Jucika mondá — két hónapig nyavalyatörős volt, én pedig tisztességes mellhártya-gyuladást kaptam, mert bár tavasz vala az idő, akkor reggel öt fok volt a hideg. Ezt a patikusék laboránsa mondta, aki nekem jó barátom.

Alig épülök fel a mellhártya-gyuladásból, azt a guttaütés-hez hasonló hirt hallom, hogy Jucikát eljegyző az a vasuti. — a neve nem jut az eszembe, olyan bolond német hangzása. Keztem érzélegni, mint a kis leányok szoktak, hogy mért nem is haltam meg, minek is gyógyultam föl stb. Ki volt tűze a nap, mikor a kézfogót tartják. Időközben találkoztam Jucikával a sarki boltban, ahol már a stafingokat vásárolták; megkérdelem, hogy szereti-e azt a gözbe ojtott embert? — Ő nem szereti, de hát mit tegyen? — Hát ne menjen hozzá. — No iszen azt kéne még elkezdeni, de öreg Balog András rögtön harmonádlívá aprítaná. — Igazat adtam neki, hogy az nem volna kellemes és aztán bústultam. Balog uram bele szerelmeskedett a vasutiba, hogy az milyen uri tartású, józan, bor nem ivó ember, mennyire viheti még?

Akkortájt nagymérvű álmatlanságban szenvedtem; ugy éte valami a szivemet. A laboránsból, kiről már említém, hogy jó barátom volt, valami patikai szert kértem, amitől elaludjam. Mielőtt megpróbáltam volna a hatását, egy jó eszmém jött. Tudtam, hogy a vasuti minden délután a „Szederindához“ címzett kurta kávémérésbe jár billiárdozni; merész lépésre szántam el magam, elmentem a „Szederindához“; olyan bús voltam, mint egy kálvária, mert azon este vala megtartandó a kézfogó.

Csakugyan eljött a vasuti. Bársony mellény volt rajta és havanna cigárót szítt, egész célzatosan mondta a gyalázatos, hogy: „Nem azé a madár, aki elszalasztja.“ — Olyan nehéz volt a szivem, mintha malomkö lett volna rajta. Nohát játszunk három partit egy liter borban, erre az öröme ő is borban iszik. A partikat nagyon elvesztém, hanem a laboráns által adott szert gyilkos elszánással a borába öntém a boldognak. Azután ott hagytam.

Másnap reggel jön egy staféta hozzám, hogy Balog uram hivat azonnal. Tyűh, ezer veszedelem, mi van itt? — Hát az történt, hogy Jucikáéknál a sok ártatlan szárnyas állatot leöldösték, meg is süttették, az atyafiság össze is gyűlt, csak egyedül a völegény nem jelent meg, az ugy aludt a „Szederindához“ mint a kő. — Másnap azzal esküszálta volna magát, hogy „éjeli szolgálata“ volt, hanem mikor Balog uram megtudta, hogy hazugság, fölfortyant benne a szittya méreg és akkor hivatott engem. Ugy kezdte, hogy: „tisztelt tanító ur, kedves öcsém“ (sohse beszéltek ilyen szép stílusban a telecskai dombokon) „vegye el a lányomat, tudom, hogy szereti.“

Majd zavarba hozott rohamával.

„Már most csak azért is, érte, csak azért is — — — — — többet adok vele 500 frttal.“ Jucika elkezdett mosolyogni és pirulni, mint a tűz fölé tartott palacsinta.

„Annak a sehonainak, aki egész éjszakát a korcsában alszik (ne neked józan vasuti!) nincs leányom, először, másodsor, harmadsor nincs. Jucika, azt hiszem bele egyezel a dologba?“

— Hiszen tudja papám — rebegett a pitypalatytyom s babrált a köténye sarkát.

— No hát azért mondom.

Még más nap meg is ültük a kézfogót, a maradék ételeket eltogyasztottuk. Este már új notát daloltam a „Hideg-völgy“-ön, megtakadt bennem a költői ér:

„A vasuti szavára
Ne menj ki az utcára,
Mert a vasuti szerelme
Nacht-diensttal van bekeverve.“

Az a dróton beszélő arany óras semmiség először kezdett fenyegető állást elfoglalni, de összehasonlítva az ő vékonyságát az én mivoltommal s hallva fölelém

azt a virtust, hogy a „Nyúl“ kocsmájából egyszer én már öt esonoplyai svábot kivertem szőlő: kezdett alább hagyni. Mikor meg megizentem neki, hogy ha okvetlenkedik, úgy összelapítom, hogy a leghosszabb tehervonat mozdonya se különben, hát akkor egészen elhallgatott.

Meg is ültük a lakodalmat „csak azért is“. Balog uram most jobban szeret, mint az ünneplő nadrágját. 500 frttal csakugyan többet adott. Most már nyugodtan várhatom a „rendes állást“. — A laboránsnak is vettem egy tajtékpipát.

Első dolgom volt a tyúkokat mind elpusztítani, akik velem tölték ama rettenetes éjt, hogy ne legyen élő tanuja az én mángorlóval való afféremnek.

Biz ez bolond dolog volt, de hát most mulatunk rajta az én „pitypalatyommal“. Előveszem a gitárt — mert zeneető vagyok — és petyegtetem rajta azt a nótát, hogy:

„A vasuti szavára
Ne menj ki az utcára.
Mert a vasuti szerelmé
Nacht-diensztal van lekeverve“

és nevetünk rajta szívünk teljességéből.

Kajabusz.

Sámson.

A filiszteusok nagy ünnepet ülnek,
Névnapiját tartják ma Dágon istenüknek.
A bort és edelt a sok úri szolga
Arany edényekben a terembe hordja.

De aki fokozni tudná a jó kedvet,
Beteg a kis apród, aki hárfát penget.
„Hívjátok hát Sámson! — szól a fejedelem
Ó fog mulattatni titeket és engem?“

Sötét tömlő mélyén, nedves szalma ágyon
Mélyen gondolkozva fekszik a vak Sámson,
Néha el-elzsunynad, de ismét felriad,
És nagyokat sóhajt fájdalmi miatt.

„Delila, Delila, egyetlen szerelmem,
Hát miért is tudtál így megcsalni engem!?
Hiszen szerettelek, de te álnok valál,
Levágtd erődmet, s ellenimnek adál.

De megver, esküszöm, az egeknek Ura
Kegyetlen tetteidért te gonosz fúria!“
Kimerülve ismét ledől fekhelyére;
De nyílik az ajtó, s jó a börtön öre

„Lépj elő nagy Sámson, szedd rendbe magadat,
Menj és mulatd az egybegyült nagyokat;
Nagy Dágon istennek vagyon ma névnapija,
S a sok ur éneked hallani akarja.“

„Ki háborgat engem? hiszen már vak vagyok,
Vagy nyomorékabbá tesznek még a nagyok?“
„Nem, nem, óh nagy Sámson, mulatni akarnak,
S hallani óhajják hangját a hárfádnak!“

„Vagy úgy? — No már megyek, de nem, hisz
nem látok!
Vezess... (de esküszöm, hogy ezt megbánjátok.
Im üttöt nagy vezér a boszú órája,
Még ma Dágonokhoz küldlek vacsorára)“

Fel a nagy terembe vezetik a szolgálak,
És a termet tartó oszlophoz támasztják.
„Hát halljuk a rabot!“ szól a fejedelem,
És elhallgat erre rögtön minden elem.

Megmozdul a vak hős, dühöngve magában,
Vérdermesztő bosszút forralva agyában,
S szól: „Oh nagy uram bocsáss meg énnekem,
De ma mulattatni nem fog az énekem!“

„Nem?“ kiált a vezér, s az egybegyült nagyok,
„Nem! feleli Sámson, nem inkább meghalok!“
„Vigyétek úgy vissza az egykori vezért,
De Dágonra, Sámson, boszút állok ezért.“

Siet a cselédség ura parancsára.
„Add vissza erőmet, Atyám, még csak mára!“
Szól Sámson és a két nagy erős oszlopot
Ugy megrázta, hogy a terem összeomlott.

S a sok filiszteus, és nagy fejedelme
Halálát a terem romjai közt lelte.

Csend lón, csak haldoklók hörgése hallatszott,
Sámsonnak vaksága im megbosszultatott.

Klein Béla.

Naptár.

Április.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
23 Pént.	Béla pk. vt.	Nagy péntek	11 Antipa
24 Szom.	György vt.	Nagy szomb.	12 Vazul pk.
25 Vas.	C Husvétvas.	Husvétvas.	13 E Husvétvas.
26 Hétfő	Husvéthétfő	Husvéthétfő	14 Husvéthétfő
27 Kedd	Zita sz.	Anasztáz	15 Husvétkedd
28 Szer.	Vitalis s Val	Vitalyos	16 Irén
29 Csüt.	Péter vt.	Szibilla	17 Agapit
30 Pént.	Szilen Katalin	Eutróp	18 János szerz.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

NYILTTÉR.*)

Tovarisova, ápril 18.

Válasz Rákics Miklós jegyző urnak.

Tetszett tovarisovai érdemleges jegyzőnek köztünk adóügyben felmerült elkülönbségi ellentétet a „Bácska“ egyik számában nyilvánosságra hozni és amiatt, hogy adókövetési eljárását megfélebbiztetem és önkényű eljárásnak neveztem, engem rágalmozó címmel megfizetni.

Epés természet kifakadásai ritkán felelnek meg teljesen a valóságnak. Szenvedély sohasem szokott jó tanácsadó lenni.

Nyilatkozni akarok, hogy a közönség lássa, hol van az igazság és fogalma legyen az adókövetésről Tovarisován.

Mi a vitás kérdés közöttünk?

Az 1879. évben legelő elkülönítés folytán volt urbéreseknak kijutott legelőre az 1873—83. évre fizetendő adó és ennek kivétési módzata.

Fényesen illusztrálja adóügyi mizeriánkat az is, hogy 1879—83. évekre járó legelőadót csak 1886-ban repartáltak egyesekre. Eddig fizettek valamit, de csak úgy gondolom formán.

Kinek hibája ez? nem akarom kutatni; annyi áll, hogy az adófelügyelő ur valahányszor a tovarisovai adóügyet emlegetni hallja, majdnem minden haja szála égfelé mered.

Az említett földadóra vonatkozó módzatra nézve, én azon elv mellett voltam: „A mely jogalapon az államkincstár vetette ki és követeli ezen adót, azon alapon és adókulcs szerint kell az érintett adót kivételi egyesekre és azt beszélni; ámde az 1879—83. években az államkincstár az ezen évekre érvényes (rég) kataszteri tiszta jövedelem és ennek törvényes adókulcsa szerint vetette ki és követeli az adót: tehát egyes birtokra csakis a régi kataszter és ennek adókulcsa szerint kell repartálni.“ Uj kataszter figyelembe nem vehető, mint akkor nem létező.

A jegyzőnek más felfogása volt. Szerinte az új kataszteri (1884. év óta érvényes) tiszta jövedelem és emberi kombináció útján megállapított adókulcs szerint repartálni kell egyes birtokokra az 1879—83. évre szóló adót.

En ezen eljárást törvénnyel ellenkezőnek tartotam. Miért?

Mert amidőn az államkincstár ezen adót 1879—83. évre kivette és követelte, új kataszter akkor még nem is létezett. Hisz ez csak 1884. év óta létezik. Uj kataszter szerint nem vetette ki, nem is repartálendő. Kivette a régi kataszter és ennek adókulcsa szerint, tehát repartálásra csakis és egyedül ez lehet irányadó. Uj kataszternek visszaható ereje nincs. Törvény világosan mondja, hogy csak 1884. év óta érvényes és irányadó.

Logika tiszta és világos, ki szándékkal be nem hunyja szemét.

Hogy az adót teljesen, minden hátralékkal együtt, most követelik, ez csak abnormis állapot, hisz fizettek sokan még 1879—83. években is, mikor az új kataszter még nem is létezett. Obrovác később segérgált, ezen adót mégis már rég kiírtta, de nem az új kataszter szerint. Ennek a rendtelenségnek nem az államkincstár az oka.

Igaz, fel volt ez hozva egyik képviselői gyűlésben: vajjon az említett évekre vonatkozó legelőadót hold után, vagy pedig kataszter szerint vessék ki. Én javasoltam: kataszter szerint, nem pedig holdak után; mert ez nagy igazságtalanság lenne; lévén a föld jósága különböző, egyenlően az adót nem fizethetjük. Adókulcsról pedig szó sem volt, pedig ez képezi a dolog lényegét. Tehát nincs ebben semmi ellenmondás, hogy én, quasi saját javaslatom ellen felfolyamodtam. A mi ellen én feleltem, az a helytelen adókövetési módzat volt; én a régi kataszter és régi adókulcsot kontempláltam, de új katasztert és kombináció útján kifundált adókulcsot, sohasem akartam.

Különben az egész ügy a képviselői gyűlés elé nem is tartozik, az erre nézve illetéktelen.

Mi volna az adóügyből, ha közs. képviselőknek joguk volna ebben reformálni, módosítani, avagy bármennyű ily intézkedéseket tenni?

Amit országos törvény határoz ez ügyben, az érinthetetlen és minden intézkedéseiben végrehajtandó; módosítást nem szenvedhet; képviselői gyűlés tanácskozásainak tárgyát sem képezheti.

Mindezek dacára a jegyző saját felfogása szerint új kataszter és kombinált adókulcs alapján kivette az adót. Kijött minden kataszteri tiszta jövedelem forint után 33%.

A régi kataszter szerint 80 frtot fizetnék évenként; ezen kombináció alapján kifundált adókulcs szerint 138 frt; az új kataszter szerint 136 frt.

Tehát 80 frt és 138 frt mekkora különbség, öt évre véve cirka 300 frt többletet tesz ki.

„A kinek nem tetszik, tessék appellálni“ volt panaszmorra a kategórikus válasz.

Be sem várva tehát a véglegesítést, ezen kivétel ellen rögtön felfolyamodtam, amint csak megtudtam. Mielőtt ezen kifundált adókulcs alapján a kivételt befejezték volna, utoljára maga a jegyző úr is egyik nyugodtabb percében maga is kezdte látni, hogy ezen adókulcs még sem lehet egészen helyes. Régi legelőadó még sem lehet magasabb, mint az új kataszteri adó. Uj kombinációkat tettek. A község mint erkölcsi testület adósságát és más egyéb tartozását ettől elkülönítvén (eddig mind együtt volt), a megmaradt összegre új adókulcsot kifundáltak, az most csak 24% volt. Nem bizonyos, vajjon nem szenved-e ez is módosítást.

Előbb 33%, most 24%. Ez nekem elégtétel gyanánt szolgál, hogy jegyző ama kivetés adókulcsát módosította, leszállítván azt s így maga látta be, hogy nem helyes.

Ha fel nem szólaltam volna, marad a régi 33%. Így kivetni az adót, ez nem törvényszerinti eljárás, hanem emberi gyarló kombináció. Ez értelemben veendő felfolyamodásom kifejezése is.

Aki az ilyen eljárás ellen appellál és a törvény szabályainak érvényt akar szerezni és az eljárást annak nevezi, ami; vajjon rágalmoz-e?

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

E kérdést majd eldönti a felelbezés.

Mindezekből látszik, hogy némely falusi diktátornak szörnyű nagy hajlama van abszolutisztikus velletásokra; és ha valaki ezt kifogásolni meri, azonnal villámokat szórnak ellene.

Jó, hogy mindig nem találunk, különben nagy baj lenne.

Vidákovich Miklós.

HIRDETÉSEK.

1709. szám.

kig. 1886.

Hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye zsabalyi szolgabírói járás területe a kéményseprési ipar gyakorlása tekintetéből 2 kerületre osztatott be, és pedig: I-ső kerülethez tartozik: Gyurgyevó, Zsablya II-ik „ „ Csúrogh, Goszpodince és Nádaly.

Kik ezen munkakerületet elnyerni szándékoznak, felhivatnak, miszerint 1020/kgy. 1885. sz. a alkotott megyei szabályrendelet 1. § a, valamint a nagyméltóságú földm., ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által 1884. évi augusztus 26-án 39,266. sz. a kiadott általános rendelet 1—3. §§-ai értelmében felszerelt kérvényeiket alólírott szolgabírósnál f. é. május hó 25-ig benyújtani ne készenek.

Zsablyán, 1886. évi ápril hó 18-án.

Horváth György,

I. sgd.-szolgabíró.

Gyapju- és gyapotfonal-festés.

Alapítatott 1882-ben.

HUSVÉTHI ISTVÁN festője

ZOMBORBAN

Appretur, decatur és moirée.

8-5

Kék festés és nyomtatás.

Selyem-, gyapju- és pamutkocme-festés.

Mindennemű ruhakelmék, bútor és szobadíszítési szövetek újra megfestetnek vagy kivánnatra más színre átfestetnek, szigoruan minta után izléses és tartós mintázatokkal benyomattatnak.

Vidéki megbízások pontosan elintéztetnek.

10328. sz.

tkvi 1885.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az apatini I-ső segélyszövetkezet végrehajtatójának Keller János apatini lakos végrehajtást szenvedő elleni 2370 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, Apatinban fekvő, az apatini 1901. sz. tjkvben A. I. alatt felvett 187/a hr. 1290. öi. sz. ház és beltelekből Keller Jánost illető jutalékra az árverést 500 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1886. évi június hó 21-ik napján délelőtti 9 órakor Apatin községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1886. évi április hó 8. napján.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

alusi diktá-
isztikus vel-
eri, azonnal

ben nagy
Miklós.

K.

szolgabírói
gyakorlása
és pedig:
Zsabya
oszpodince

ni szándé-
gy. 1885.
et 1. § a,
ar- és ke-
által 1884.
adott álta-
felszerelt
f. é. má-

yörgy,
bíró.

ZOMBORBAN

Appretur, decatur és moiré.

8-3

könyvi ha-
gelyszövet-
lakos vég-
elés és já-
mbori kir.
ó, az apa-
187/a hr.
anost illető
gállapított
nebb meg-
7-ik napján
egtartandó
si áron alól

z ingatlan
881. LX. t.
és az 1881.
ügyminisz-
es értékpá-
a 1881.
a bíróság-
yszerű elis-

8. napján.
gyi hatóság.

BENGVEL FERENC

EKE- KÉSZÍTŐ
ESZÉK, Alsóvároson.

Legjobb járatú kovácsolt **vasekék** valódi két acél éllel és acél kormányval ellátva, melyek saját szerkezetű vasprémmel lesznek átalakítva, az acél kormányok végleg nem erősít-
tetnek reá, hanem csavarral vannak megerősítve és így romlás esetén könnyen levehetőek.

Kettős eke kiemelővel, tartalékos két acél vassal. Ára 40 frt.

Irtó eke szinte kovácsolt. Ára 16 frt.

1-ső számú szántó eke hozzá srófolt acél talppal. Ára 15 frt.

1-ső számú szántó eke egyszerű talppal. Ára 14 frt.

2-ik számú szántó eke. Ára 13 frt.

3-ik számú szántó eke. Ára 10 frt.

Minden egyes ekéhez egy **tartalékos acélvas** adatik.

Taliga bármelyik ekéhez, száraz, egészséges kőris fából tartósan készítve. Ára 6 frt.

Kukorica töltő kapával együtt, erős szerkezetű. Ára 15 frt.

Készíték **taligát** olyan szerkezetű géppel, mellyel szántáskor a kukoricát egyszersmind
vetni is lehet. A gép le is vehető és a tartalékos tengely beletelhető, mely után a taligát közön-
séges szántásra is használhatni. Kisbirtokosoknak igen ajánlható.

Hozzá tartozó **vas- és farészek** a legjobb anyagból saját műhelyemben gondosan
készítettek.

Elfogadok minden néven nevezendő javításokat a legpontosabb szolgálat és legjutá-
nyosabb áron.

Levél általi rendelményeket minden irányba hajón vagy vaspályán, nagyban vagy
egyenként gyorsan szállítok.

Levél cím: **BENGVEL FERENC** eke-készítő Eszék, Alsóvároson.

Sürgöny cím: **BENGVEL, ESZÉK, Alsóvároson.**

10-2

A Bács-Bodrogh megyei gazdasági egyesület által f. évi május hó 1-én
Topolyán rendezendő szántás- és ekeversenyen ekéim közszemlére lesznek kitéve.

1596. sz.
k. ig.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megyébe kebelezett Ó-Becse
községben (15,000 lakos) elhalálozás folytán
üresedésbe jött községi első orvosi állásra pá-
lyázat nyitattik.

Választási határnapul **1886. évi június hó
17-ik napjának délelőtti 9 órája** Ó-Becse község-
házához kitézetik.

Ezen állással 800 forint évi fizetés, 50 kraj-
cár nappali és 1 forint éjleli látogatási díj, és
egyéb szabályrendeletileg megállapított díjak és
kötelezettségek vannak egybekötve.

Felhívtnak mindazok, a kik ezen állomást
elnyerni óhajtnak, hogy az 1876. évi XIV. t. c.
143. §-a alapján előirt kellekek beigazolására
szolgáló okmányokkal, valamint a hivatalos
magyar nyelv szóbeli és írásbeli tökéletes bír-
sán kívül legalább egy szláv nyelv értését iga-
zoló bizonylatok becsatolásával felszerelt kérvé-
nyeiket, folyó évi június hó 16-ig alulírott szol-
gabíróhoz benyujtsák, mert a később beérke-
ző pályaművek figyelembe véteteni nem
fognak.

Kelt Ó-Becsen, 1886. évi április hó 3-án.

Gombos Béla,

szolgabíró

3-1

Péküzlet átadása.

Egy-két évtized óta fenálló virágzó for-
galmu péktelep, a belváros kellő közepén, tel-
jes berendezéssel, előnyös feltételek mellett át-
vehető. Vidékről jelentkező pékek hitelbiztosi-
tékukhoz arányos fizetési halasztásokra számí-
thatnak. A közelebbi pontozatok megtudhatók
Deutsch Adolf-féle lisztüzletben a r. kath.
hitközség központi bérházában.

Zomborban, 1886. április hó 16-án.

2-2

A tulajdonos.

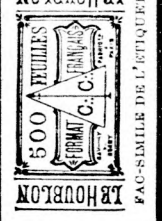
Dr. ZIFFER EMIL

fürdő-orvos

GLEICHENBERG,

Charlottenburg-féle házban.

A LEGJOBB
Szivarka-papír
A VALÓDI
LEHOUBLON
francia gyártmány
CRAWLEY & HENRY cégtől Párizsban
36-17
EZEK A PÁPIR
Dr. Pohl J., Dr. Ludwig H., Dr. Lippmann H.
belső egyetemi vegytani tanár úrakkal által
a legjobban ajánlott kitűnő minőségű, alkalmas tisztá-
ságra, és mivel az az egészségre semmilyen ártalmas
anyagot nem tartalmaz.

Körülbelül 300 darab hasított

szilfarúd

bognárok számára, 4 méter hosszú
és 30-40 centiméter szélességben
a **verpölyei** vasuti állomáson da-
rabonként 1 frt 20 krért kaphatók.
Bővebb felvilágosítást ad **Spiller
H. Diakováron.**

3-3

Hirdetmény.

Van szerencsém köztudomásra adni, hogy üzletemben naponként friss és

 kitűnő házikenyér

ugy mindenféle

 liszt

a legjobb minőségben igen olcsó árak mellett kapható.

 1 kilogr. legfinomabb fehér liszt csak 17 kr.

Állandó vevők havi leszámolás mellett árkedvezményben részesülnek.

Tisztelettel

Schwartz Mór,

lisztkereskedő Zomborban, a városháza épületében, a tüzoltó-örszoba mellett.

1847. szám.

kig. 1886.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye zsabyai járás Gyur-
gyevő községében üresedésbe jött községi or-
vosi állásra pályázat hirdettetik.

Pályázni kívánók felhívtnak, hogy az 1871.
évi XVIII. t. c. 74. §-a és az 1876. évi XVIII.
t. c. 143. §-a értelmében felszerelendő kérvényei-
ket **1886. évi május hó 31-éig** ezen szolgál-
bíroságnál nyujtsák be, mert később érkezők
figyelembe nem vétetnek.

A javadalmazás következő:

1. évi készpénz fizetés 600 frt,
2. szabad lakás,
3. beteg látogatásért nappal 20 kr., éj-
jel 60 kr.

Kelt Zsabyán, 1886. évi április hó 13-án.

Raics Miklós,

szolgabíró.

3-1

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI
egyesített
KÖSZÉNBÁNYA és IPARVÁLLALATI RÉSZÉNY-TÁRSULAT.
Ajánljuk
**kitűnő minőségű hazai köszén-
terményeinket**
gyári, gazdasági és hazai célokra
a legjutányosabb árak mellett.

Rendelményeket kérünk közp. irodánkba
BUDAPEST, Erzsébet tér 10-ik szám
alá intézni.

10-5 *Az igazgatóság.*

34. szám.

1886.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX.
t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy
a zombori kir. törvényszék 8849/p. 1885. számú vég-
zése által a hódvári takarékpénztár végrehajtató ja-
vára Illin Proka, Proties István és Proties Mija tova-
risovai lakosok ellen 300 frt tőke, ennek 1885. évi
október hó 15. napjától számítandó 6% kamatai és
eddig összesen 127 frt 77 kr. perkoltság követelés ere-
jéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírói-
lag felülfoglalt és 1227 frtra becsült lovak, kocsik,
kender, szobabutor stb.-ből álló ingóságok nyilvános
árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1521/p. 1886. számú kikü-
ldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Tovar-
sován leendő eszközlésére **1886. évi május hó 5-ik
napjának délelőtti 8 órája** határidőül kitézetik és
ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel
hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árve-
résen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a
legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.
Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi
LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint
lesz kifizetendő.

Kelt Palánkán, 1886. évi április hó 19-én.

Haba István

kir. bir. végrehajtó.

Posevitz Gusztáv gyógyszer-
tárába **Pankotán** (Arad megye
vasút állomás) egy jó családból való
4-6 gymn. osztályt végzett ifju
gyógyszerész-gyakornoknak
azonnal felvétetik. 10-8

3459/1886. sz.

Visszarverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy a kis sztapári kinestári
uradalomhoz tartozó csónopai vendéglő és az abban
gyakorlandó bor- és pálinka-mérési jognak az árverés
napjától kezdve 1889. évi december hó 31-ig terjedő
időig leendő bérbedása iránt, évi 2652 frt hasznóbér,
mint kikiáltási ár mellett Schill Zsigmond eddigi bér-
lő kára és veszélyére **1886. évi április hó 28. nap-
ján d. e. 10 órakor a külai kinest. ispán-
ság hivatalos helyiségeiben** nyilvános árverés
fog tartatni. Árverelni kívánók tartoznak a kikiáltási
ár 10% át készpénzben letenni. A szóbeli árverés meg-
kezdése előtt 10% bíratpénzzel ellátott zárt írásbeli
ajánlatok is elfogadtnak, a feltételek pedig a külai
ispánság, valamint a szegedi jószágigazgatóságnál
megtekinthetők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.
Szeged, 1886. évi április hó 17-én. **M. kir. államjós-
szágigazgatóság.** Utánnymomat nem díjaztatik.

Az egész földön elterjedve 27,000 el-
arusítási hely.

En nem al-
hattam, az ön Hoff János-féle malá-
lakivonat-egészségi csokoládeja nekem az alvást és ét-
vágyat ismét visszaadta. Lorenz A.,
tanár Petrinjában, 1886. február hó 3.

Naponta új felgyógyulások minden lapokban. 40 év óta több mint 1 millió gyógyeredmény.

Utá-
nozhatlan.
Felülmulhat-
lan. Utól nem ért
az egészség visszanyerésére és megvédésére.

A legtöbb császári, királyi, fejedelmi és hercegi udvari orvosok által legmelegbben ajánl-
va.

Elő-
vigyázat
a bevásárlásnál.
Extractum malti Joh-
ann Hoffii minden nagy üz-
letekben és gyógyszerárakban kapható, határozottan ezeket kell kérni.

40 évi fenállása alatt 64-szer kitüntetve.

EXTRACTUM MALTI HOFFII.

A Hoff János feltaláló által készített egyedül valódi maláta-kivonati gyógytápszer: **Malátasör** jóízű, kellemes ital, a legjobb csillapító és ételfentartó szer fellá-
dozóknak, tudórészeknek, mellbetegeknek, tüdőgyógyulásoknak, és minden által bajoknál; **malátacsokoládé** vérszegénységnek, elsorványodásnak, gyengeségnek, ideges-
ségnek és álmatlanságnak; **sűrített maláta-kivonat** egy unicum gyermekeknek és oly egyéneknek, kik a sört nem szeretik vagy el nem emészthetik, tüdőbajoknál, köhögésnél és görvélykóránál; **mell-malátacukorkák**, nyálka eloldó (kék papírban), nedvesítő köhögésnél, rekedtségnek és a légzőszervek megbelegedésénél.

Vigyázat a bevásárlásnál! Az orvosok Franciaországban, Anglia, Hollandia, Belgiumban, Ameri-
kában és Európa minden jelentékeny orvosa rendeli gyógyszerárakban.

Original-Extractum Malti Johann Hoffii,

hogy a beteg és a felládozó csak a valódit kapja a felgyógyulásához. Mert csak az eredeti Hoff János-féle maláta-kivonati egészségi gyártmányok 40 év óta váltak be és felgyógyították a betegek százait. — Az első valódi étrendi Hoff János-féle maláta-kivonati gyógytápszernek jegyein van a védjegy (Hoff János mell-
képe és Hoff János aláírása a maláta-készítmények egyedüli feltalálójá) egy álló, tojásdad alakban. Nem lehet a közönséget eléggé óvni, hogy az eredeti védjegyre ügyeljen.

Ő felsége a dán király Hoff János gyáros urat hadsegéde által értesítette, hogy maláta-kivonátát igen nagyra becsüli. „En” ugymond a királyi nyilatkozat „a Hoff-féle maláta-kivonat gyógyhatását nálam s házam több tagjainál örömmel észleltem.”

Hoff János

es. kir. udv. szállító úrnak, Bécs, gyár: Grabenhof, Bräunerstrasse Nr. 2; iroda és gyári rakhely: Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

1886. március 1-én kelt a főtisztelendő ERDŐS IGNÁC lelkész úrnak Zala-Csányból gyógyjelentése felgyógyulásáról és további ajánlása barátaihoz, hogy azok szinte felgyógyulhassanak.

Hogy mennyire használt a t. úrnak nevét viselő Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sör idült mellbajban és mennyire van bizalmam: annak gyógyerejében, az által igazolom, miszerint ismét kérek 8 palack maláta-kivonat egészségi sört és 4 zacskó malátacukorkát, de úgy kérem, hogy 4 palack sör és 2 zacskó cukorka külön csomagolva legyen, egyiket nevére, a másikat Varga János szintén csányi lakos és birtokos nevére, ki szintén mellbajban szenved és én ajánlottam neki.

Zala-Csány, 1886. március 1.

ERDŐS IGNÁC, plébános.

HERMANN VILMOS tanítótól Kismárton 1886. február 22-ről, a roncsolt egészség helyreállítására szolgáló dietetikai malátaegészségi gyógytápszeri gyártmányok feltalálójához.

Tüdőgyulladás következtében tökéletesen elgyengülve voltam. Minden használt szer eredmény nélkül maradt. Nem tudtam már egy ételt sem megemészteni. Már 12 palack az ön étrendi Hoff János-féle maláta-kivonati egészségi söre és az ön Hoff János-féle maláta-egészségi csokoládéjának felhasználása után ezen bajok mind megszűntek, az étvágy ismét visszatért. Minden ismét a rendes úton van és az előbbi egészségem ismét helyreállt. Kérem a gyógytápszere testemet húsozabbá és idegerőssé tette. Az életben van ismét az élet.

Kismárton (Sopronmegye), 1886. február 22.

HERMANN VILMOS, tanító.

Főraktár: Falcione Gusztáv úrnál Zomborban. Szabadka: Farkas József, Sztojkovits Döme. **Baja:** Michits István. **Cser-
venka:** Knéfély F. **Eszék:** Thürner F. S. fia. **Mohács:** Auber N. I., Prezmayer A. **Szeged:** Kovács Albert gyógyszer., Toth Péter, ifj. Aigner József. **Vukovár:** Michailovits Tivadár. **Zenta:** Kupkay Géza gyógyszer.

ÁRAK: A valódi Hoff János-féle maláta-kivonati egészségi sörnek 1 palackja 60 kr., 1/2 kiló **Malátacsokoládé** I. 2 frt 40 kr., II. 1/2 kiló 1 frt 60 kr., 1/4 kiló 90 kr., III. 1/2 kiló 1 frt, 1/4 kiló 60 kr. (Nagyobb vételnél árengedmény.) — **Maláta-cukorkák:** 1 zacskó 60 kr., 30 és 15 kr. — **Maláta-kivonat** 1 üvege 1 frt 12 kr., kisebb 70 kr. — **Gyermektápmalátalisz** 1 frt. — **Egy malátafürdő** 80 és 50 kr. Az igazi Hoff János-féle melleukorkák kék papírban vannak és vásárlásnál csak ilyenek kérendők. — **2 frton alul nem küldetik semmi.** 4-4

360. szám.

1886.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a zombori tekintetes kir. járásbíró 1886. évi 681., 682., 683., 684. és 685. sz. végzése által Szaitz Péter esonoplyai lakos, a esonoplyai I. takaré- és segélyző-szövetkezet, Kohn Lipót kernyajai lakos, Adler és Schlichter budapesti és Weidinger S. és Zs. zombori cégek javára Fleischer Lipót esonoplyai lakos ellen 1050 frt, 1280 frt, 700 frt, 420 frt 63 kr és 174 frt 47 kr tőkék, ezeknek esedékessége napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen megállapított perköltség követelések erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 400 frt 40 krra becsült butor, ágy- és fehérnemű, konyhaeszközök, hordók, 2 ló és 1 koesi és egyéb eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2364. ex 1886. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Csonoplyán alperes lakásán leendő eszközzésére 1886-ik évi április hó 30. napjának délutáni 2 óraja határidőül kité-
zetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly meg-
jegyzéssel hívatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1886. évi április hó 15 én

Cservenka Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

Készpénzért megvételre.

Kerestetik egy hatvan-százezer forintot érő birtok, lehetőleg Zombor környékén s a csatorna mentén. Fundus instructus és őr berendezés előny. Ajánlatokat közvetítők kizárásával szivességből a szerkesztőség fogad el akár szóval, akár írásban.

10-3

Kitüntetett:
A gráci 1880. évi orsz. kiállításán elismerés oklevéllel.
A triestzi 1882. évi kiállításán bronz-éremmel.
A bécsi 1883. é. nemzetk. gyógyszerész. kiállításán ezüst-éremmel.
A torontál-megyeyi gazdas. kiállításán 1884-ben ez. díszoklevéllel.
A budapesti 1885. évi orsz. kiállításán a nagy éremmel haladás- és versenyképességért.

A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdúsabb

S AVANYUVIZ E

kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaitban. Általában a víz mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kizárólagos **Édeskuty L.** m. kir. udv. szállítónál Budapestben.
főraktár

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárakban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Az 1885-ik évi elszállítás

palack 1.800,000 palack.

Zomborban kapható: Falcione Gusztáv, Heinlhofer Robert, Hebovicsky és Sztrilich, Nikolic István, Weidinger S. és Zs. uraknál. — **Apatluban:** Thész és Ercsi, Abraham H. uraknál. — **Hodszághon:** Rusech Ele. urnál. — **Báos-Almászon:** Scherk Gyula, Rosenbergs Adolf uraknál. — **Adán:** Dobier Józsefnél.